

Nota

Verslag van resultaten Proefsleuvenonderzoek

DIKSMUIDE - WIJNENDALESTRAAT 83 (prov. West-Vlaanderen)

Auteur: Bas Jana
Redactie: Leemans Siel

Projectcode: 2021B157

Projectcode:	2021B157
Naam erkende archeoloog:	Monument Vandekerckhove nv.
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
Locatiegegevens:	Diksmuide Wijnendalestraat 83 (zie plan in bijlage 1 en 2)
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	Xmin = 45958, Ymin = 195511 Xmax = 46026, Ymax = 195455
Kadastergegevens:	Diksmuide, Afdeling 4, Sectie B nr's: 434G0
Topografische kaart:	Zie bijlage 4
Datum onderzoek:	19/04/2021
Relevante termen thesauri:	Proefsleuvenonderzoek, Diksmuide, Beerst, middeleeuwen, Nieuwe-Nieuwste Tijd
Alle betrokken actoren:	Natascha Derweduwen (archeoloog), Siel Leemans (archeoloog), Jana Bas (assistent-archeoloog)
Betrokken personen buiten het project:	/
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	3
1. BESCHRIJVEND GEDEELTE	5
1.1. ONDERZOEKSOPDRACHT	5
1.1.1. Inleiding	5
1.1.2. Vraagstelling	6
1.1.3. Randvoorwaarden	7
1.1.4. Onderzoekstechnieken	7
1.1.5. Bestaande toestand	8
1.1.6 Geplande werken	8
1.2. WERKWIJZE EN STRATEGIE	20
1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie	20
1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek	21
1.2.3. Gebruikt materiaal	21
1.2.4. Inbreng specialisten	21
1.2.5. Afwijkingen van de voorziene methodiek	22
1.3. ASSESSMENT ONDERZOCHE GEBIED	24
1.3.1. Landschappelijke ligging	24
1.3.2. Historische situering	27
1.3.3. Archeologisch kader	29
2. ASSESSMENTRAPPORT	30
2.1. STRATIGRAFIE	30
2.2. ASSESSMENT SPOREN	33
2.2.1. Middeleeuwen	34
2.2.2. Nieuwe - Nieuwste tijd	35
2.2.3. Ongedateerd	36
2.3. ASSESSMENT VONDSTEN	38
2.4. ASSESSMENT STALEN	40
2.5. ASSESSMENT CONSERVATIE	40
3. DATERING EN INTERPRETATIE	41
3.1. GEMOTIVEERDE INTERPRETATIE VAN VONDSTEN EN SPOREN	41
3.2. CONFRONTATIE MET RESULTATEN BUREAUSTUDIE	43
3.3. SYNTHESE	43
3.4. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	44
4. POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	46
4.1. AARD VAN DE POTENTIËLE KENNIS	46
4.2. WAARDERING	46
4.3. KADER VOOR EXPLOITATIE VOOR POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	46

5. SAMENVATTING	47
6. BIBLIOGRAFIE.....	49
6.1. UITGEGEVEN BRONNEN	49
6.2. INTERNETBRONNEN	49
7. BIJLAGEN	50

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Onderzoeksopdracht

1.1.1. Inleiding

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Diksmuide Wijnendalestraat 83, waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

In het kader van deze archeologienota werd een **bureauonderzoek (ID14338, 2020A79)**¹ opgemaakt. Tijdens dit bureauonderzoek werd het onderzoeksgebied geografisch, geologisch, historisch en archeologisch gesitueerd aan de hand van reeds bestaande bronnen. Gezien de uitgevoerde bureaustudie de aanwezigheid van een archeologische site niet kon uitsluiten, werd geadviseerd om in uitgesteld traject een **landschappelijk booronderzoek (2020E138)**² uit te voeren met als doel het al dan niet vaststellen van het potentieel op de aanwezigheid van een archeologische (steentijd)site en het bepalen van de omgang hiermee in functie van de geplande werken. Gezien het ontbreken van een begraven bodem en/of een intacte podzolbodem werd de kans op het aantreffen van een in situ bewaard gebleven steentijdsite erg laag ingeschat. Bijgevolg werd het niet nodig geacht verder archeologisch verkennend/waarderend booronderzoek uit te voeren.

Om na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen van latere periodes (metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen) aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient wel verder onderzoek doormiddel van **proefsleuven (2021B157)** op het onderzoeksgebied plaats te vinden. Onderhavige nota is het verslag van dit proefsleuvenonderzoek.

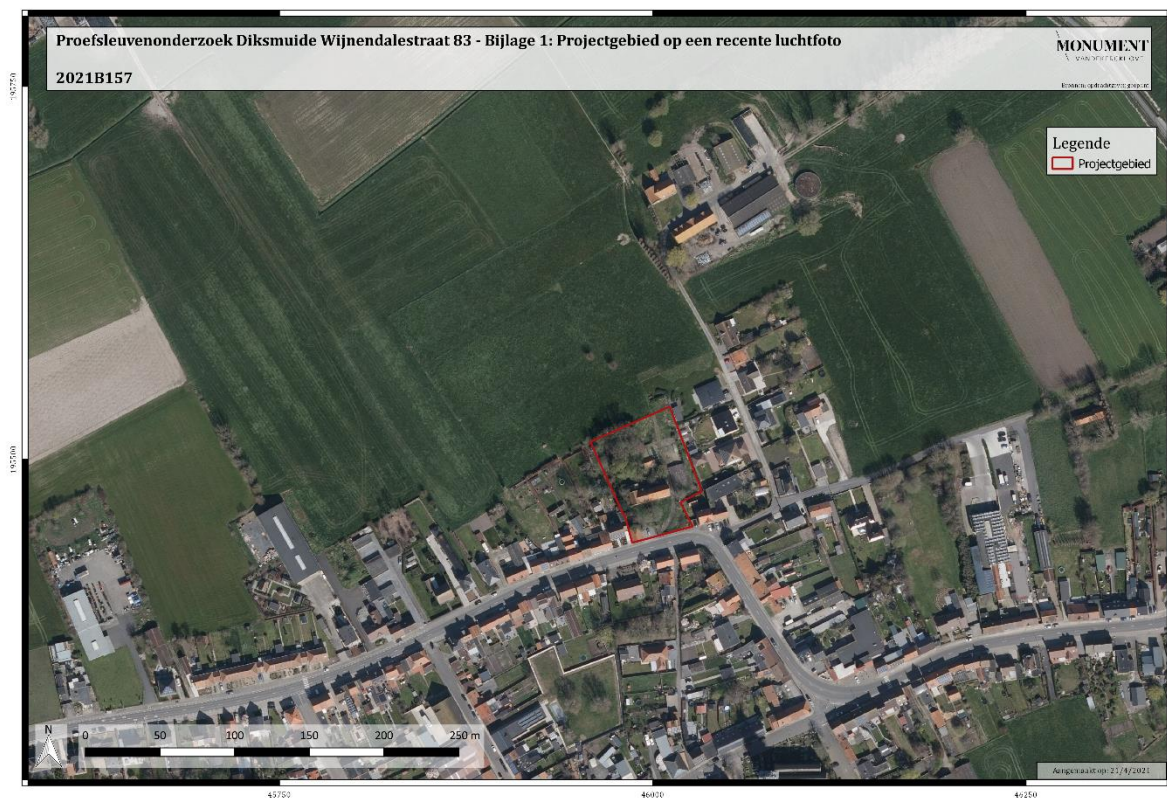
¹ DEVALCKENEER L., 2020a.

² LEGRAND P., LEEMANS S., 2021.

1.1.2. Vraagstelling³

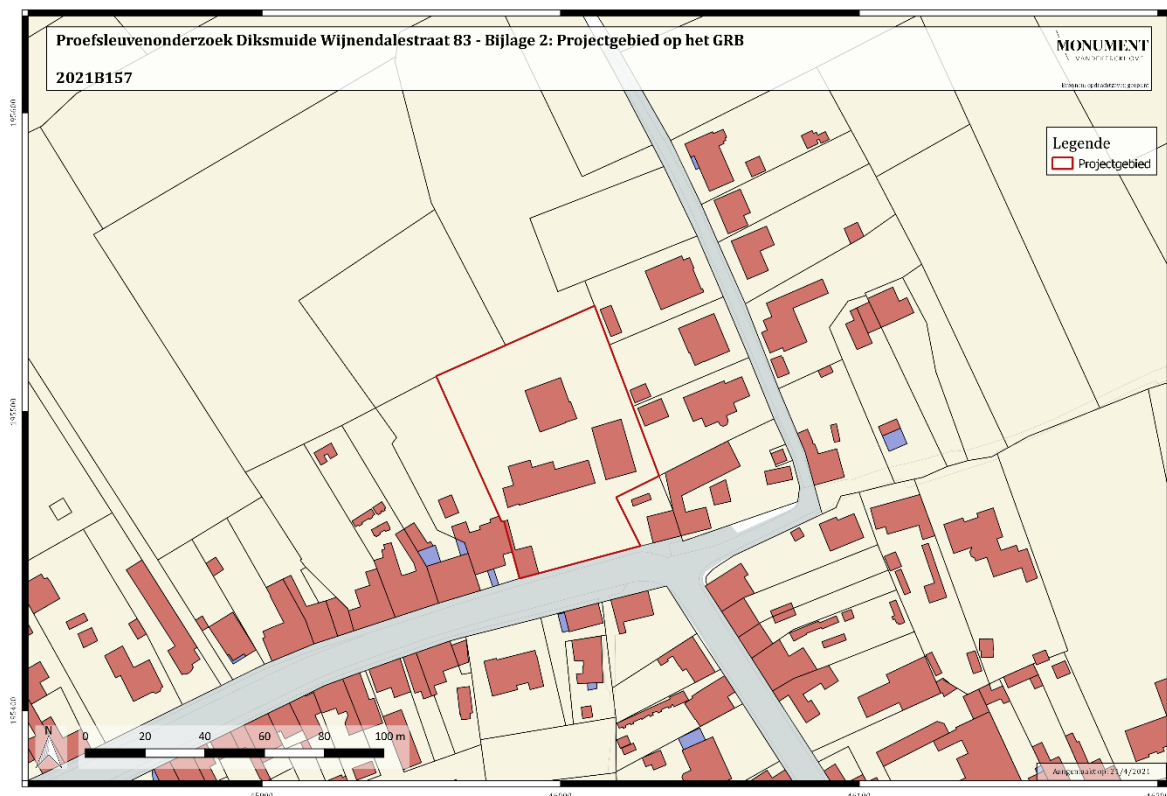
De bedoeling van het archeologisch onderzoek is te achterhalen of archeologische sporen en structuren herkend kunnen worden binnen het projectgebied (Figuur 1 en Figuur 2). Hiertoe worden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

Figuur 1: Projectgebied (rode kader) op een recente luchtfoto (bron: geopunt).

³ DEVALCKENEER L., 2020b.

Figuur 2: Projectgebied (rode kader) op het GRB (bron: geopunt).

1.1.3. Randvoorwaarden

Zowel het veldwerk als de verwerking en de rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden.

1.1.4. Onderzoekstechnieken

Om na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied diende dit gebied, met een oppervlakte van ca. 3944,79 m², onderzocht te worden door middel van 4 proefsleuven. De sleuven zijn bij voorkeur noordwest-zuidoost georiënteerd. Op die manier is er het meeste kans om sporen gerelateerd aan de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen aan te snijden. Om een zicht te krijgen op de bodemopbouw van het onderzoeksterrein dienen er in geschrinkt patroon, machinaal profielputten aangelegd te worden.

Om een dekingspercentage te krijgen van 10% is aangeraden te werken met proefsleuven van 1,8 tot 2 meter breed met een tussenafstand van 12 tot 15 meter (van middelpunt tot middelpunt). Door bijkomende kijkvensters en/of dwarssleuven wordt getracht een dekingspercentage van 12,5% te bereiken, wat wenselijk is om uitspraken te doen voor het geheel van het terrein.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naas de sleuf. Bij het dichten wordt getracht om de originele bodemopbouw te bekomen. Voor het grondwerk wordt gebruik gemaakt van een rupskraan met niet-getande kraanbak.

1.1.5. Bestaande toestand

Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 3944,79 m² waarvan de initiatiefnemer reeds juridisch eigenaar is. Alvorens de proefsleuven te kunnen uitvoeren, werd de bestaande bebouwing afgebroken en de aanwezige struiken en bomen gerooid (Figuur 3). Meer informatie over hoe het terrein er voor de afbraakwerken uitzag kan gevonden worden in hoofdstuk 1.2.3 in het verslag van resultaten bureaustudie⁴.

Figuur 3: Overzichtsfoto's van de huidige toestand van het projectgebied.

1.1.6 Geplande werken⁵

De initiatiefnemer voorziet de bouw van 12 woningen op het plangebied en de aanleg van een nieuwe wegenis na de af- en uitbraak van de bestaande bebouwing en verharding alsook het rooien van de aanwezige bomen en struiken. Het te ontwikkelen project wordt centraal opgedeeld in twee delen aan de hand van een nieuwe wegenis die zich vanaf de Wijnendalestraat naar het noordelijke uiteinde van het perceel begeeft. De aanleg van de wegenis is voorzien in betonklinkers en zal een bodemverstoring van ongeveer 60 cm veroorzaken en dit over een breedte van 8 m. Echter zal de aanleg van een betonkoker plaatselijk het bodemarchief tot op 1,60 m worden verstoord en dit over een breedte van 1,5 m. Met een buffer van 30 cm zoals voorzien door het Agentschap Onroerend Erfgoed komt dit op een maximale verstoring van 1,90m.

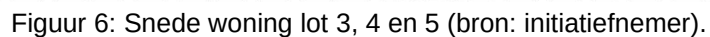
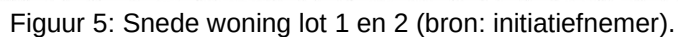
Verder zullen er tien nieuwe woningen opgetrokken worden langsheen een nieuw aan te leggen wegenis die de ontsluiting van verzorgen van deze woningen met de Wijnendalestraat.

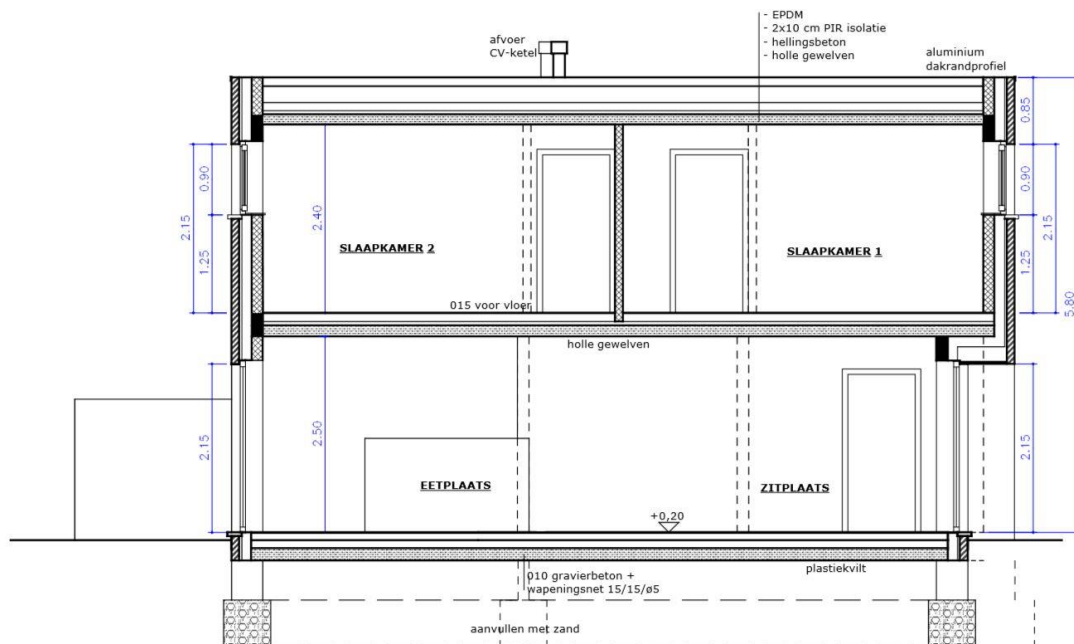
⁴ DEVALCKENEER L., 2020a.

⁵ DEVALCKENEER L., 2020a.

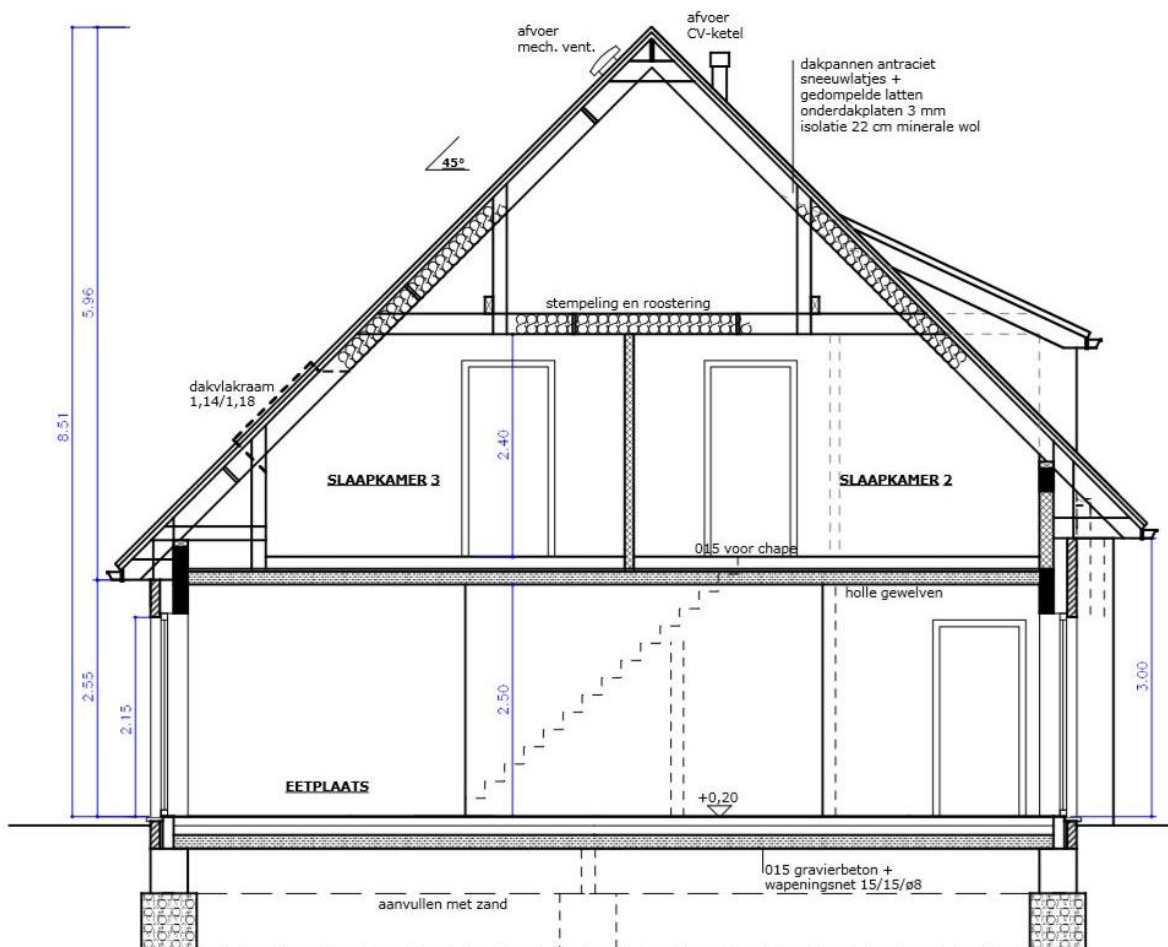
Twee woningen zullen gebouwd worden langsheen de Wijnendalestraat. De oppervlaktes van de verschillende loten variëren tussen 201 m² en 346 m². De woningen bestaan uit 2 of 3 bouwlagen – afhankelijk van de aanwezigheid van een zadeldak of een plat dak – maar zijn niet voorzien van kelders. De vloerpas van de woningen komt op ongeveer +8,80 m TAW te liggen. De fundering van de woningen bestaat uit vloerplaatfundering op sokkels waarvan de verstoring respectievelijk ca. 40 cm en 1,30 m bedraagt. Rekening houdend met de buffer voorzien door het Agentschap Onroerend Erfgoed komt de geschatte verstoring op zo'n 70 cm en 1,60 m. Lokaal zullen diepere verstoringen nodig zijn voor de aanleg van rioleringen, putten en nutsleidingen. Tevens is iedere woning voorzien van een regenwaterput (10 000 liter). De verstoringen kunnen respectievelijk geschat worden op 1,10 m en 3 m.

De parkeerplaatsen bevinden zich aan het begin van de nieuwe wegenis (6 plaatsen) en aan het einde ervan (3 plaatsen). De aanleg van deze parkeerplaatsen gebeurt aan de hand van grasdallen en zullen een bodemverstoring van ongeveer 40 cm veroorzaken.

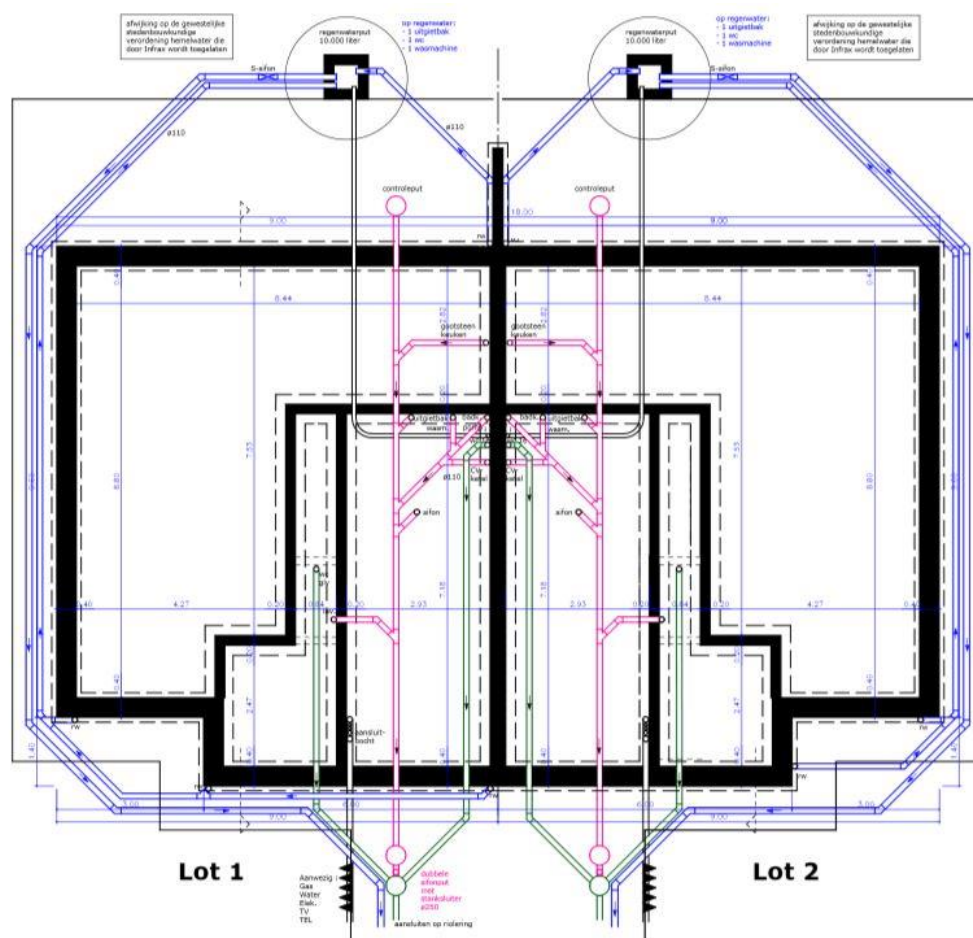

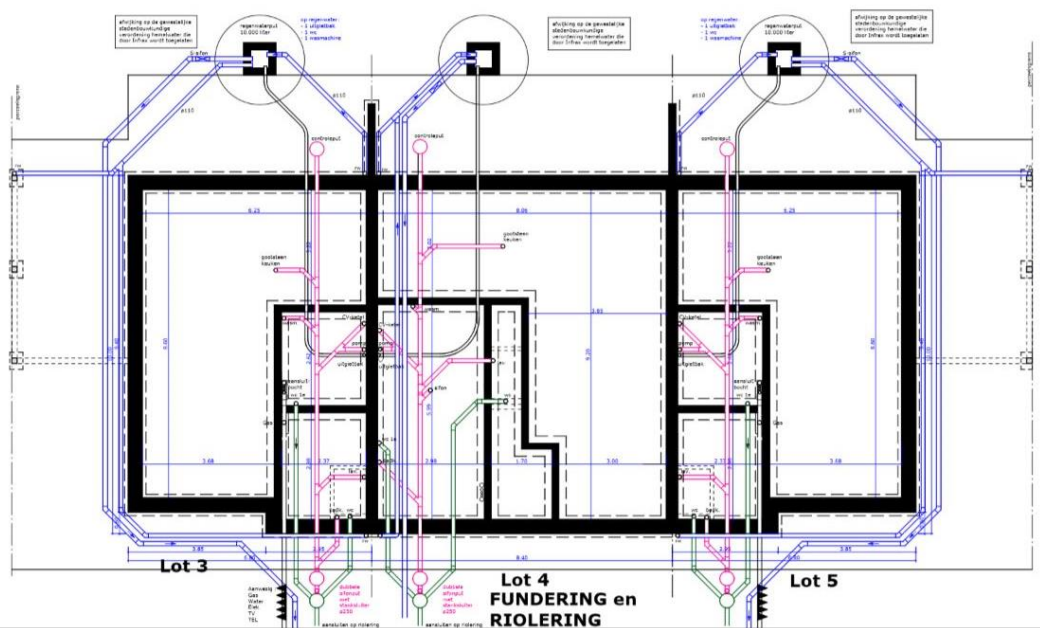
Figuur 7: Snede woning lot 6 en 7 (bron: initiatiefnemer).

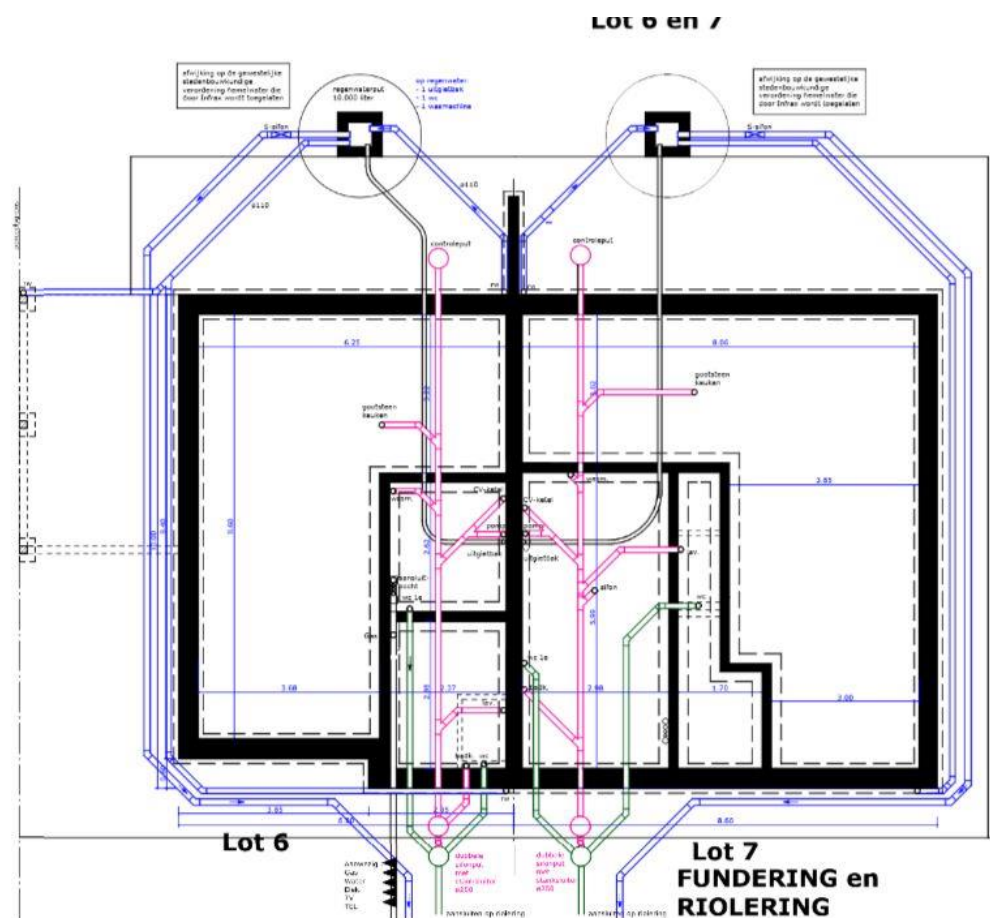
Figuur 8: Snede woning lot 8, 9 en 10 (bron: initiatiefnemer).

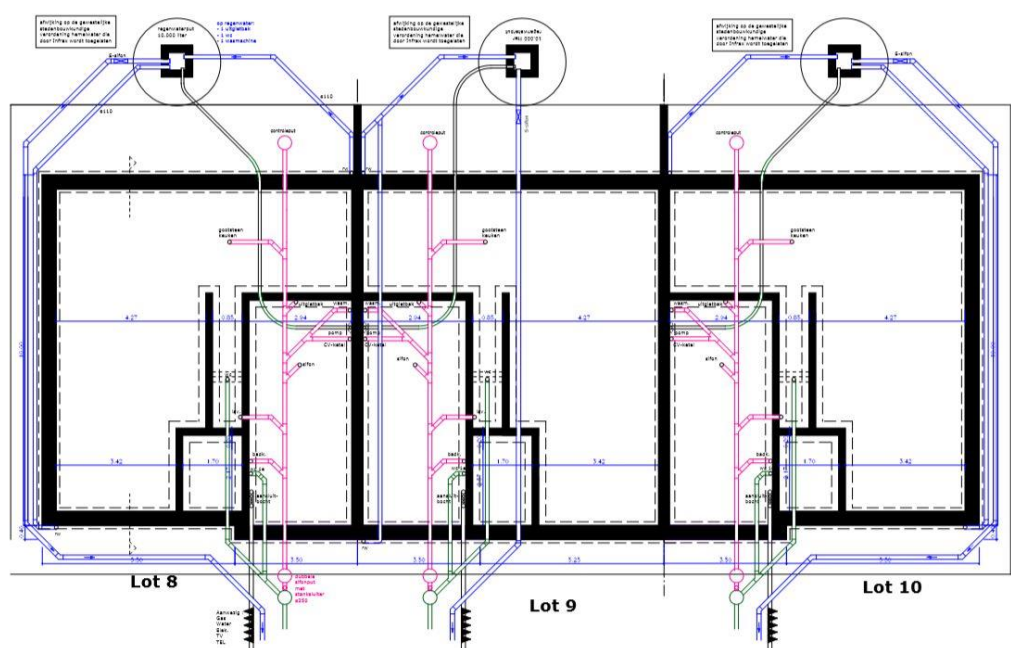
Figuur 9: Fundering- en rioleringsplan woningen lot 1 en 2 (bron: initiatiefnemer).

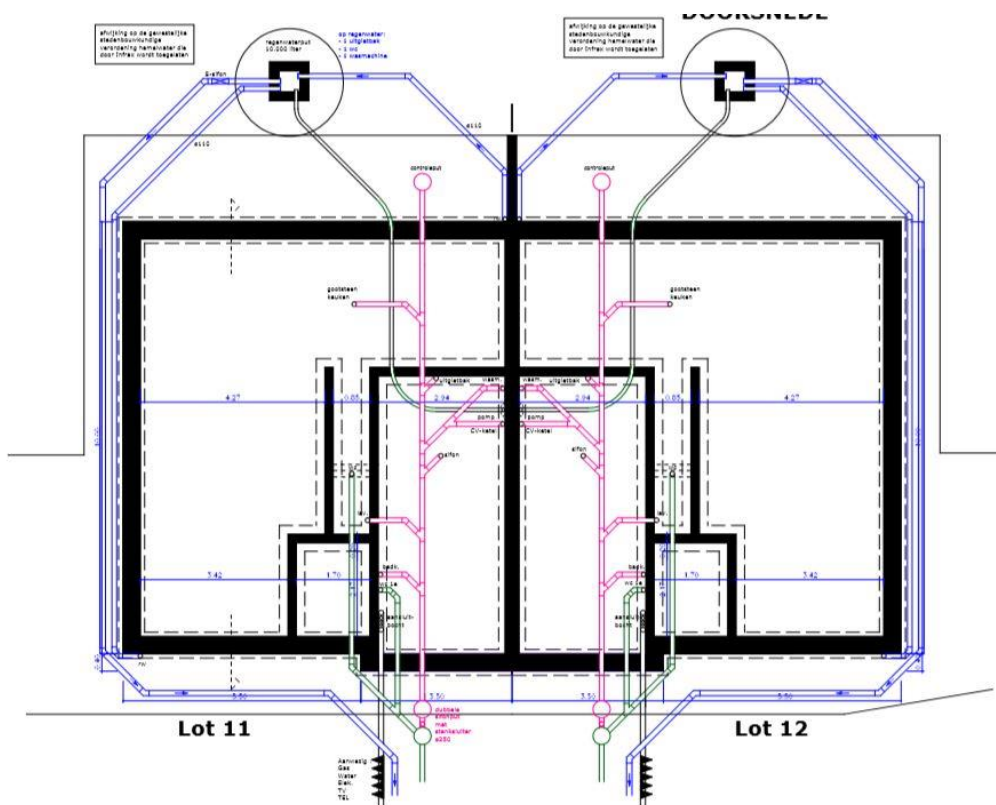
Figuur 10: Fundering- en rioleringsplan woningen lot 3, 4 en 5 (bron: initiatiefnemer).

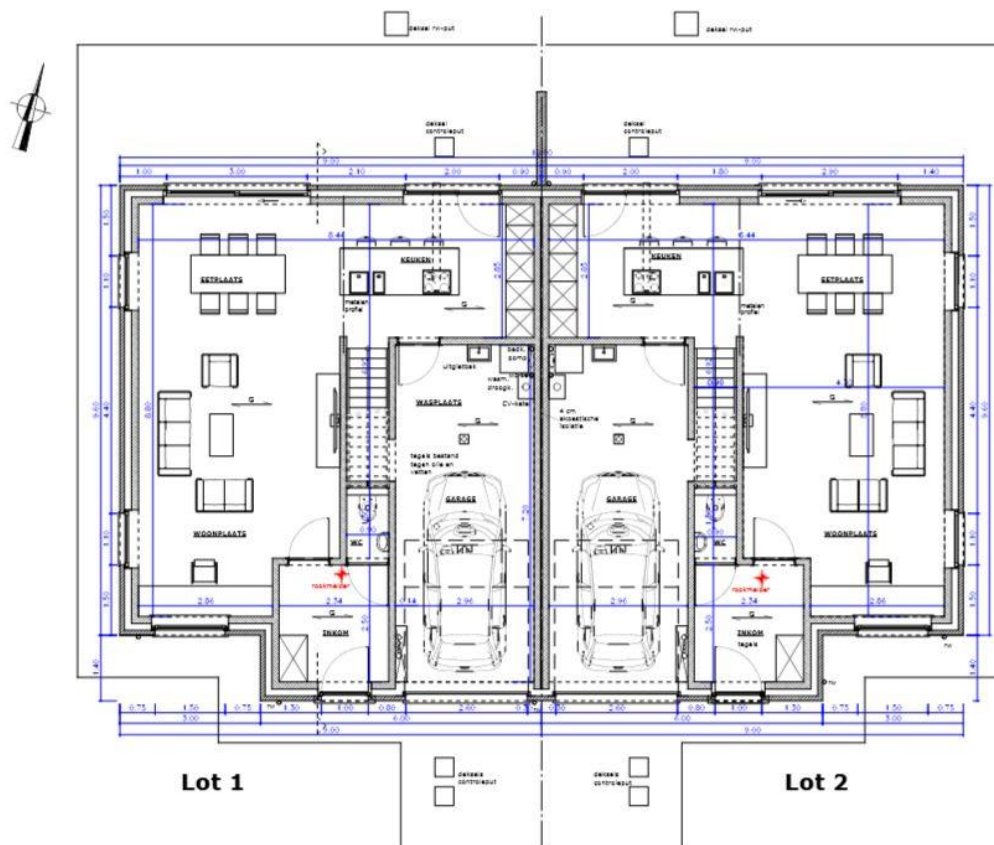
Figuur 11: Funderings- en rioleringsplan woningen lot 6 en 7 (bron: initiatiefnemer).

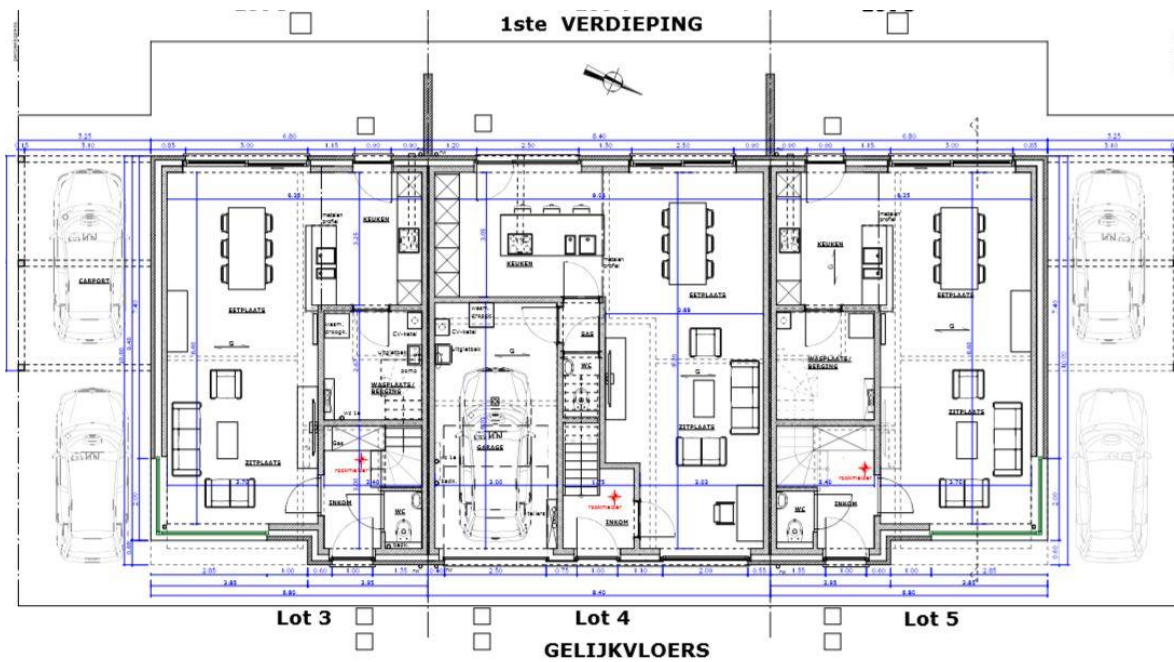
Figuur 12: Funderings- en rioleringsplan woningen lot 8, 9 en 10 (bron: initiatiefnemer).

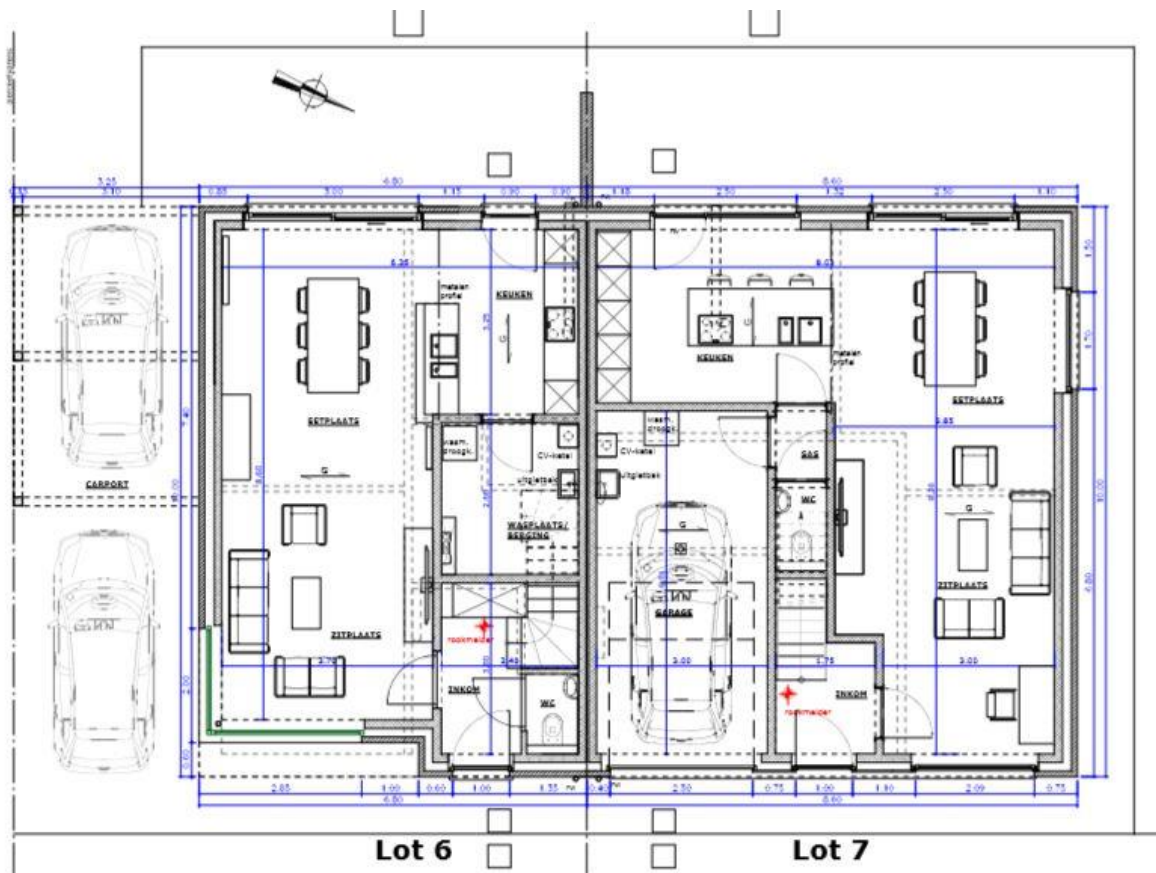
Figuur 13: Funderings- en rioleringsplan woningen lot 11 en 12 (bron: initiatiefnemer).

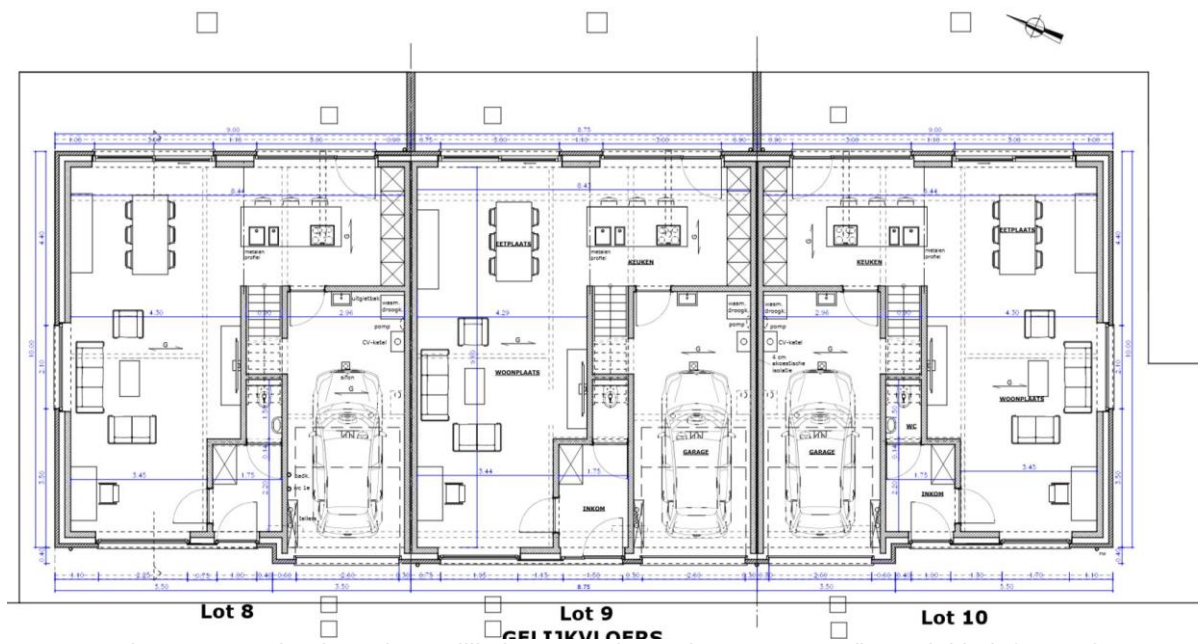
Figuur 14: Inplantingsplan gelijkvloers woningen lot 1 en 2 (bron: initiatiefnemer).

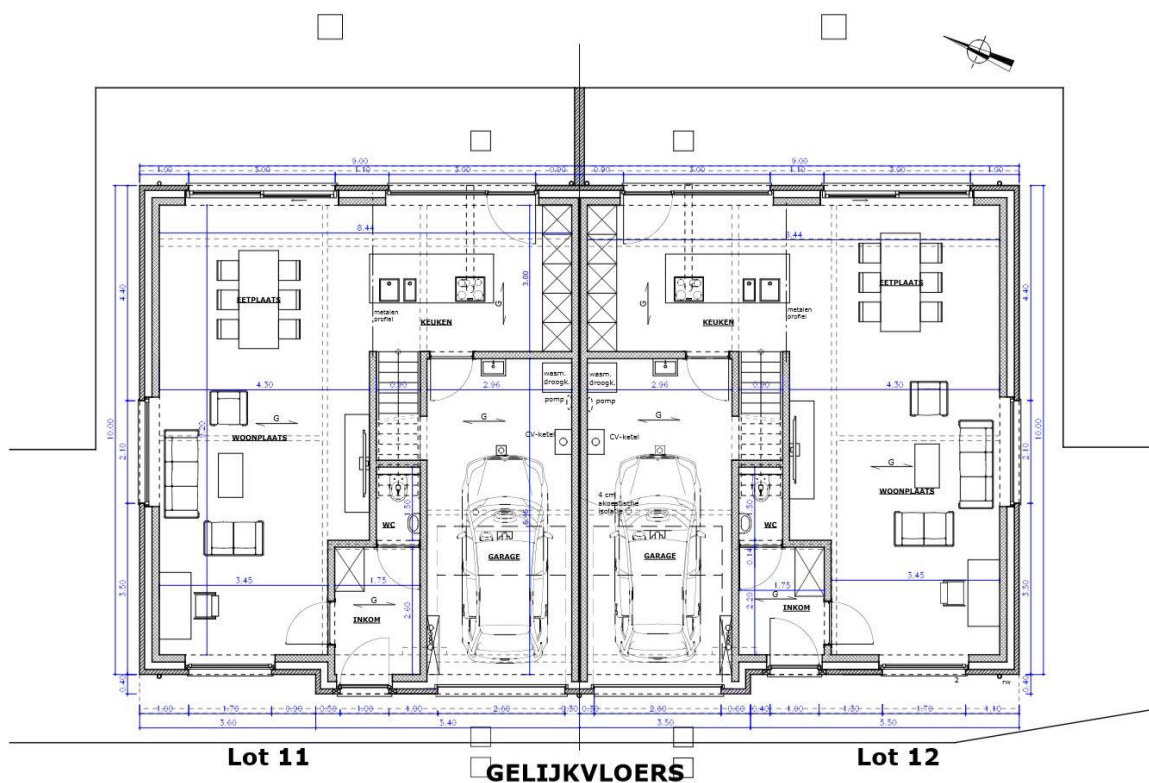
Figuur 15: Inplantingsplan gelijkvloers woningen lot 3, 4 en 5 (bron: initiatiefnemer).

Figuur 16: Inplantingsplan gelijkvloers woningen lot 6 en 7 (bron: initiatiefnemer).

Figuur 17: Inplantingsplan gelijkvloers woningen lot 8, 9 en 10 (bron: initiatiefnemer).

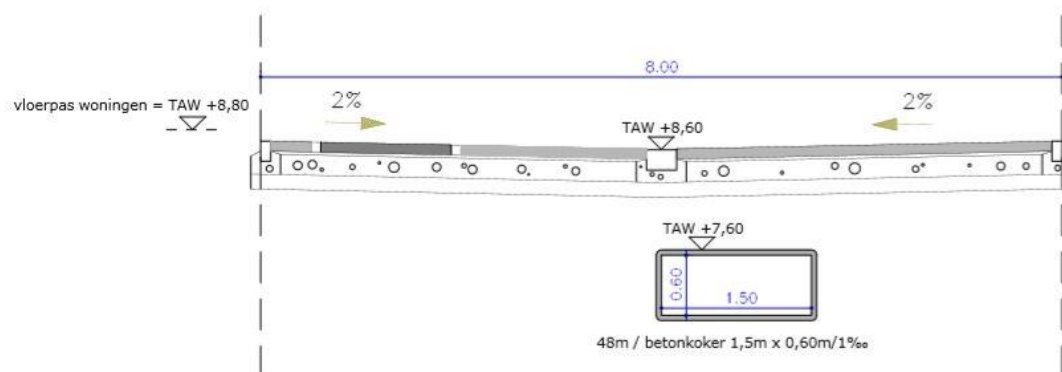

Figuur 18: Inplantingsplan gelijkvloers woningen lot 11 en 12 (bron: initiatiefnemer).

Dosnr. 3526 / Dhr. & Mevr. Geert Ossaer - Nathalie Geldof / Bouwen van 12 woningen / Architectenbureau Seys BVBA

Figuur 19 Inplantingsplan nieuwe wegenis met rioleringen (bron: initiatiefnemer).

Figuur 20: Doorsnede aanleg nieuwe wegenis en betonkoker voor rioleringen (bron: initiatiefnemer)

1.2. Werkwijze en strategie

1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie

Gezien de uitgevoerde bureaustudie⁶ de afwezigheid van een archeologische site niet kon staven, werd overgegaan tot een landschappelijk booronderzoek⁷. Hieruit werd geconcludeerd dat de kans op het aantreffen van een in situ bewaard gebleven steentijdsite erg laag werd ingeschat wegens het ontbreken van een begraven bodem en/of een intacte podzolbodem.

Aangezien dit onderzoek de aanwezigheid van een steentijdsite kon uitsluiten, kon worden overgegaan tot het uitvoeren van het proefsleuvenonderzoek waarbij vier parallelle NW-ZO georiënteerde sleuven getrokken werden. Alle sleuven waren minstens 2 m breed met een gemiddelde tussenafstand van 12 tot 15 m met als doel de ondergrond archeologisch in kaart te brengen. Figuur 21 geeft een plan weer waarop de verschillende proefsleuven geprojecteerd staan op het kadasterplan.

Figuur 21: Locatie van de proefsleuven op het kadasterplan.

⁶ DEVALCKENEER L., 2020a.

⁷ LEGRAND P., LEEMANS S., 2021.

Concreet werd er ca. 561 m² opengelegd (inclusief kijkvenster) van de totale 3944,79 m², wat neerkomt op 14,22% van het totale projectgebied. Dit werd voldoende geacht om een correcte evaluatie te kunnen maken van het archeologisch potentieel van het terrein.

Tabel 1 geeft de opengelegde oppervlakten per sleuf weer.

Sleufnummer	Oppervlakte
1	117 m ²
2	148 m ²
3	156 m ²
4*	140 m ²
Totaal	561 m²
%	14,22 %

Tabel 1: De oppervlaktes per sleuf (* inclusief kijkvenster).

1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek

Het terreinwerk werd uitgevoerd door veldwerkleider Natascha Derweduwen en archeoloog-assistent Jana Bas. Het veldwerk vond plaats op 19 april 2021, de sleuven werden aansluitend gedicht.

1.2.3. Gebruikt materiaal

Voor het afgraven werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een platte graafbak van 2 m breed. De bodem werd afgegraven tot op het archeologisch relevante niveau waar de sporen zichtbaar werden. Dit gebeurde steeds onder begeleiding van de veldwerkleider om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. Onmiddellijk na het uitgraven werden de sporen opgeschaafd, gefotografeerd (code **DIWI21**; vergunningsnummer **2021B157**) en beschreven. Teneinde een goed inzicht te krijgen in de bodemopbouw werden verspreid over het plangebied 5 bodemprofielen schoongemaakt, gefotografeerd, beschreven en ingetekend op schaal 1:20. De foto's werden genomen met een Nikon van het type Coolpix waterproof 18m/59ft Shockproof 2m 6.6ft met optical zoom 4.3-21.5mm 1:2.8. Alle vondsten werden gerecupereerd per context en in een vondstenzakje gestoken samen met een vondstenkaartje. Het digitaal inmeten van de sporen en het bepalen van de hoogte van het terrein en de afgegraven niveaus (in TAW) werd gedaan door middel van een GPS toestel.

1.2.4. Inbreng specialisten

Aardkundige Pierre Legrand stond in voor de registratie en de interpretatie van de gezette bodemprofielen.

1.2.5. Afwijkingen van de voorziene methodiek

Bij de opstart van de proefsleuven was de uitbraak van de funderingen van de gebouwen reeds gestart. Hierdoor was het terrein deels verstoord door sleuven en putten welke opgevuld waren met water (Figuur 22). Dit resulteerde in een lokale onderbreking van sleuf 1. Verder waren een grote puin- en grondhoop aanwezig in het oosten van het terrein die het resultaat zijn van de afgebroken bebouwing (Figuur 23), waardoor het nodig was om sleuf 4 iets meer naar het oosten aan te leggen. Hierdoor bedraagt de tussenafstand van sleuf 3 en 4 lokaal ca. 16m. Ook sleuf 3 moest onderbroken worden wegens de aanwezigheid van een cisterne (Figuur 24). Ondanks deze wijzigingen werd het oppervlaktecriterium ruim gehaald, het uitgevoerde archeologische onderzoek is dan ook voldoende om een correcte evaluatie te maken van het archeologisch potentieel van het terrein.

Figuur 22: Zicht op één van de putten gevuld met water en de sleuven veroorzaakt door het uitbreken van de fundering.

Figuur 23: Zicht op de puin- en grondhoop gelegen in het oosten van het projectgebied.

Figuur 24: Cisterne verantwoordelijk voor de onderbreking van sleuf 3.

1.3. Assessment onderzochte gebied⁸

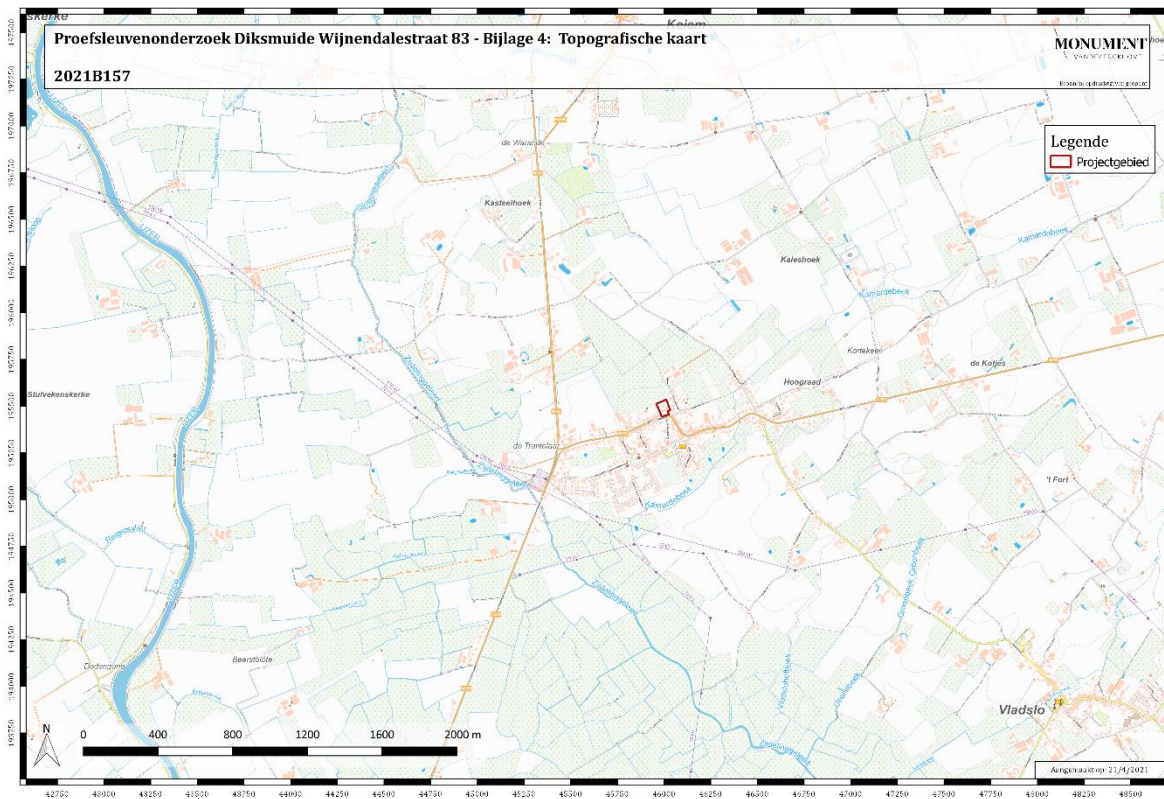
1.3.1. Landschappelijke ligging

Diksmuide bevindt zich in het noordwestelijke deel van de provincie West-Vlaanderen, beter gekend als de Westhoek, en bestaat uit 15 deelgemeenten. Het plangebied bevindt zich in het noordoostelijke deel van de gemeente Diksmuide, meer bepaald in de deelgemeente Beerst (Figuur 25). Het projectgebied wordt ten oosten en ten westen omgeven door woningen, terwijl het noorden wordt begrensd door akker- en weidegronden. Ten zuiden grenst het perceel aan de Wijnendalestraat. Op de bodemgebruikskaat uit 2001 staat het projectgebied aangeduid als 'andere bebouwing' in de zuidelijke helft en 'akkerland' in de noordelijke helft. Waterlopen in de buurt van het projectgebied zijn de Vladslovaart op ongeveer 880m ten zuidwesten van het projectgebied, de Kamardebeek op ongeveer 450 m ten zuiden en een aftakking van de Vladslovaart zo'n 254 m te noorden.

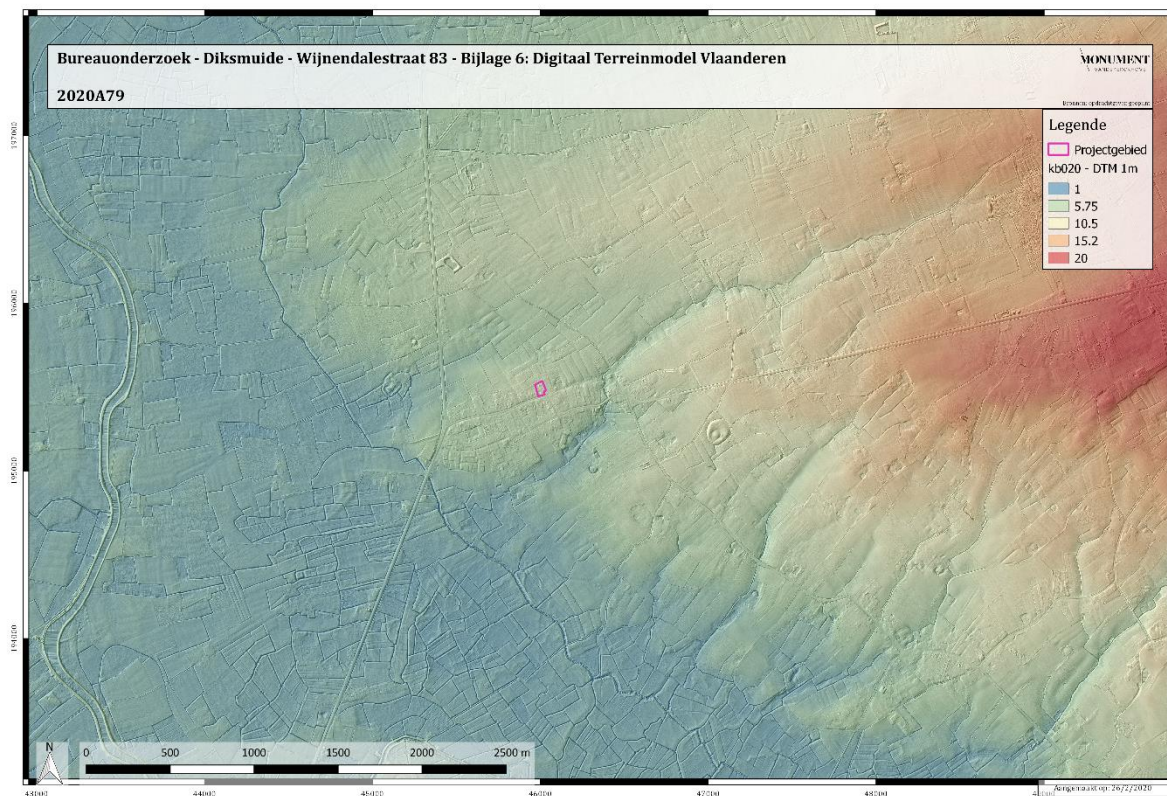
Het projectgebied bevindt zich op de overgang van de noordoostelijke uitloper van de zandleemstreek naar het poldergebied. Binnen het projectgebied is er weinig reliëfvariatie met de laagste waarde rond +8,20 m TAW en de hoogste rond +8,50 m TAW (Figuur 26). Op Figuur 27 is te zien dat de tertiaire ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit afzettingen van het Lid van Egem, onderdeel van de Formatie van Tielt, en bestaat uit zeer fijn zand met een grijsgroene kleur, kleilagen en zandsteenbanken en zijn glauconiet- en glimmerhoudend zijn. De Quartair geologische kaart, te zien op Figuur 28, geeft aan dat de ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit eolische afzettingen van het Weichseliaan (laat-Pleistoceen) mogelijk Vroeg Holoceen (code ELPw) en/of hellingsafzettingen van het Quartair (code HQ).

Voor meer informatie zie hoofdstuk 2.1 in het verslag van resultaten bureaustudie (**ID 14338, 2020A79**).

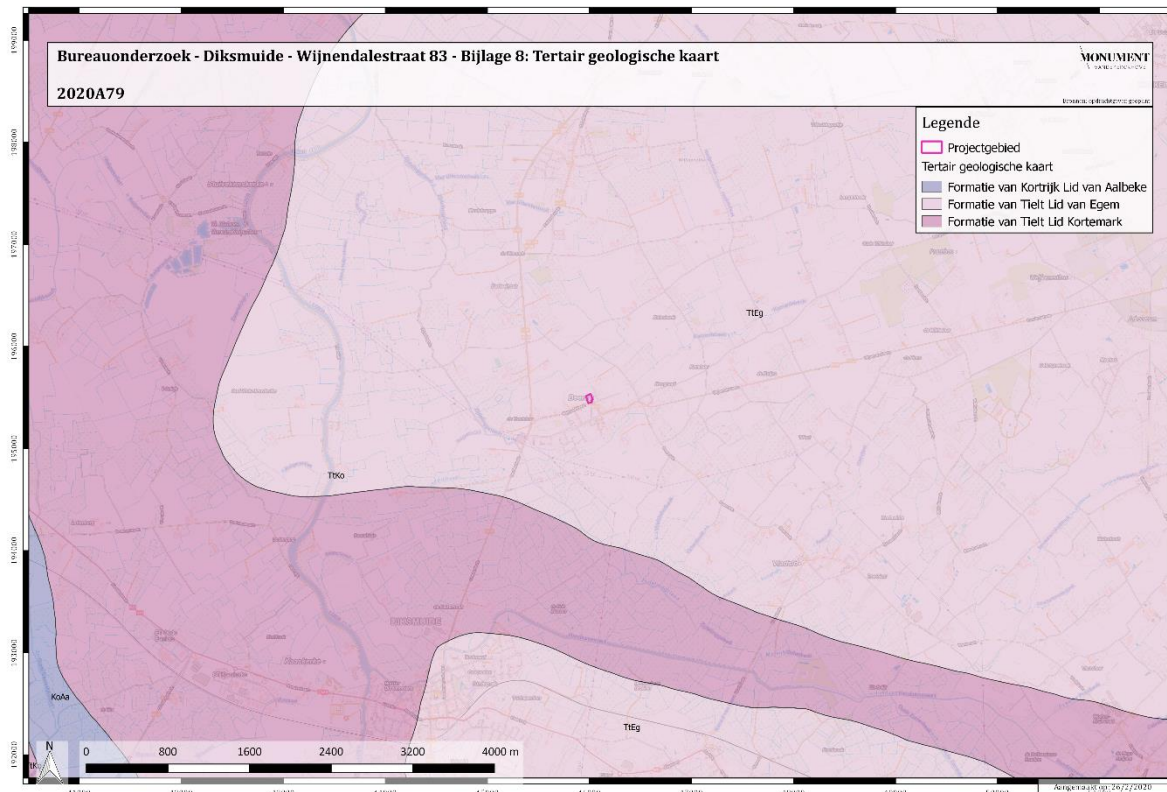
⁸ DEVALCKENEER L., 2020a.

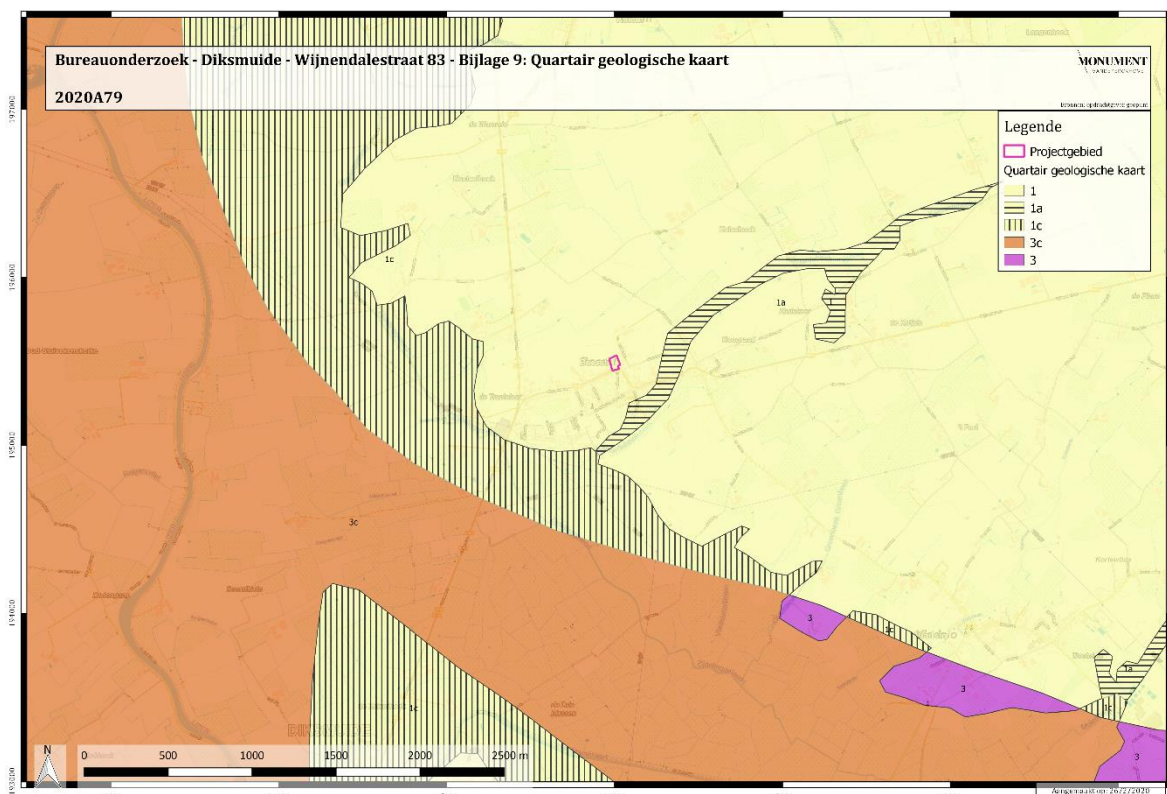
Figuur 25: Aanduiding van het projectgebied op de topografische kaart.

Figuur 26: Aanduiding van het projectgebied op het digitaal terreinmodel (bron: DEVALCKENEER L., 2020a).

Figuur 27:: Aanduiding van het projectgebied op de Tertiair geologische kaart (bron: DEVALCKENEER L., 2020a).

Figuur 28: Aanduiding van het projectgebied op de Quartair geologische kaart (bron: DEVALCKENEER L., 2020a).

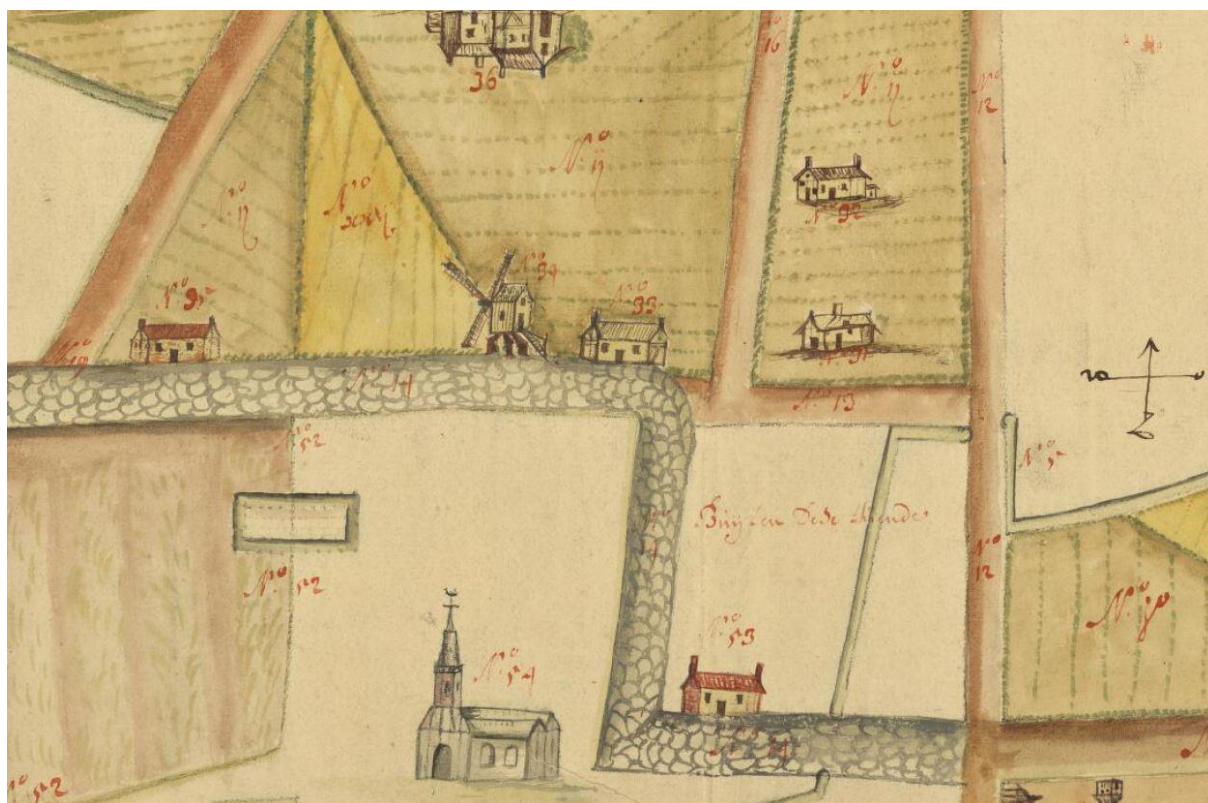
1.3.2. Historische situering

Een van de eerste kaarten waarop bebouwing op het perceel zichtbaar is, dateert uit 1742. De figuratieve kaart met de aanduiding van de bezittingen van de Sint-Pietersabdij te Gent in de parochies Beerst en vlad slo toont de aanwezigheid van een molen (Figuur 29). Het gaat hier om de Beerstmolen die ook gekend staat onder de namen Salenbiensmolen, Oude Molen en Plaatsemolen. De bouw ervan wordt gedateerd tussen 1730 en 1775. Het betreft een spaakmolen dat dienstdeed als korenmolen. Een andere figuratieve kaart duidt de bezittingen van de Kartuziers te Beerst aan en dateert uit 1760. Hier ziet men eveneens een de molen – aangeduid als ‘Beerst Molen’. De molen grenst aan de straatzijde met meteen ten westen een klein vierkant bijgebouw. Ten noorden van de molen wordt een bebouwing duidelijk weergegeven. Het betreft een langwerpig rechthoekig gebouw parallel met de straatzijde en voorzien van een kleine uitbouw aan de westelijke zijde. Het noordelijke deel van het perceel werd ingenomen door een boomgaard.

Tot het begin van de 20^e eeuw lijkt de aanwezige bebouwing niet veel te veranderen. Hoewel de Inventaris Onroerend Erfgoed de ondergang van de molen toewijst aan de gevolgen van de Eerste Wereldoorlog, spreekt een andere bron van een blikseminslag in 1909. Het binnenwerk van de molen werd verwoest, echter een brand brak niet uit. Er werden geen herstellingen uitgevoerd en de molen werd in 1911 volledig afgebroken.

Een luchtfoto daterend uit 1971 toont de bebouwing zoals deze vandaag gekend is (Figuur 30). Het gaat om het geklasseerde hoevegebouw in wederopbouwarchitectuur dat tijdens het Interbellum werd opgetrokken. Centraal in het projectgebied kunnen drie vrijstaande gebouwen onderscheiden worden met in de zuidwestelijke hoek een klein vierkant bijgebouw. Deze situatie blijft nagenoeg ongewijzigd tot op heden, buiten de bouw van kleinere constructies in de noordelijke helft van het onderzoeksgebied en een verharding die zich vanaf de straatzijde naar het noordelijke uiteinde van het perceel begeeft.

Voor meer informatie zie hoofdstuk 2.2 in het verslag van resultaten bureaustudie (**ID 14338, 2020A79**).

Figuur 29: Detail figuratieve kaart met aanduiding van de Plaatsemolen aangeduid met nummer 34 daterend uit 1742 (bron: www.cartesius.be).

Figuur 30: Projectgebied aangeduid op een luchtfoto van 1971 (bron: [geopunt](http://geopunt.be); DEVALCKENEER L., 2020a).

1.3.3. Archeologisch kader

De bewoning op het perceel staat geklasseerd als bouwkundig erfgoed. Het gaat meer bepaald om een L-vormige hoeve in wederopbouwarchitectuur kenmerkend voor het Interbellum. Het projectgebied is dus opgenomen in de vastgestelde inventaris als bouwkundig erfgoed. Deze inventaris bevat een door de minister bevoegd voor onroerend erfgoed vastgestelde lijst van items die erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Aan een vastgestelde inventaris zijn rechtsgevolgen verbonden.

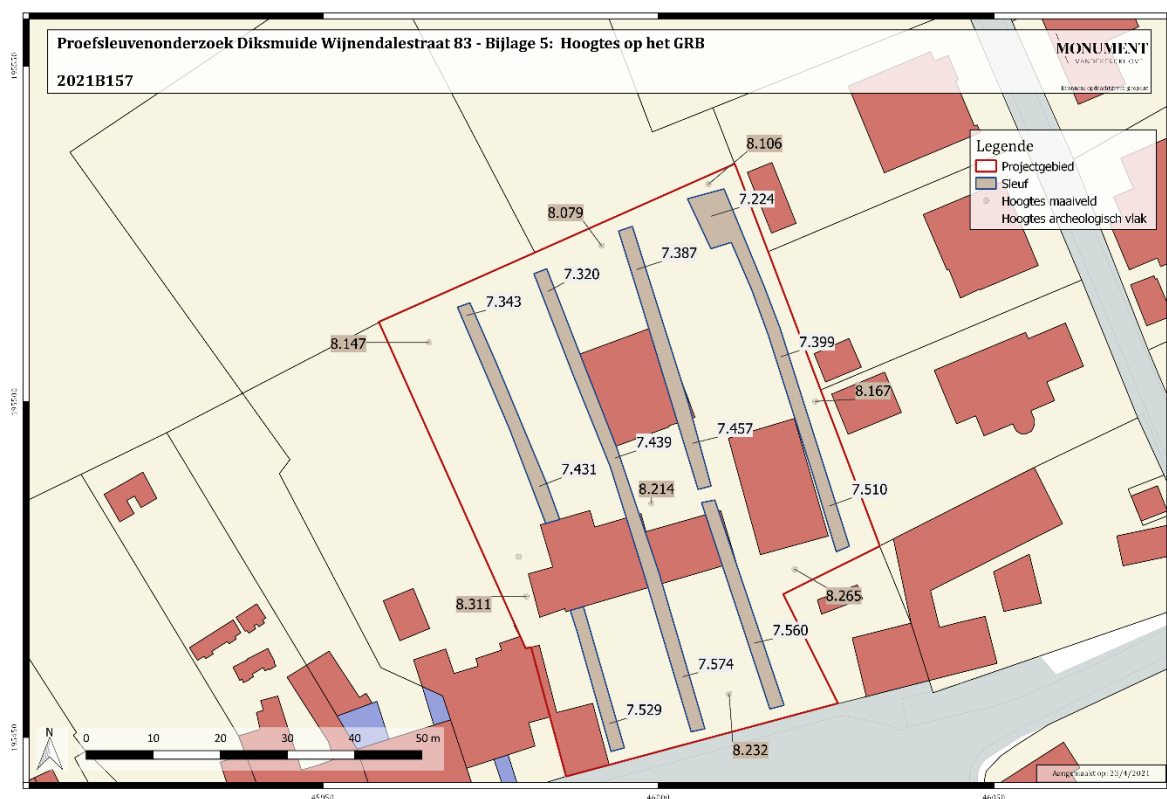
Hoewel het archeologisch onderzoek van Beerst en haar omgeving beperkt is, doen zich toch heel wat meldingen voor in de Centraal Archeologische Inventaris. Dit is voornamelijk te danken aan prospecties die in het kader van een licentiaatsverhandeling aan de toenmalige Rijksuniversiteit Gent werd uitgevoerd. Uit deze gegevens valt een heel duidelijke overheersing van de laatmiddeleeuwse periode en de Nieuwe Tijd – meer specifiek de 18de eeuw. Het zwaartepunt ligt hier bij het detecteren van sites met walgracht aan de hand van cartografische bronnen en veldprospecties. Dit geeft uiteraard mee vorm aan de types meldingen die zich hier voordoen: sites met walgracht, hoeves, aanwijzingen voor bewoning aan de hand van vondstenconcentraties .

Voor meer informatie zie hoofdstuk 2.3 in het verslag van resultaten bureaustudie (**ID 14338, 2020A79**).

2. ASSESSMENTRAPPORT

2.1. Stratigrafie

Het projectgebied is vrij vlak en heeft een gemiddelde hoogte van ca. +8,35 m TAW op het maaiveld. Gedurende de opgraving werden verschillende hoogtes opgemeten op het archeologische niveau (Figuur 31), deze toont een lichte stijging naar het zuiden (de straatkant) toe, waarbij het laagste punt zich in het noorden rond +7,224 m TAW ligt en het hoogste punt zich in het zuiden rond +7,580 m TAW bevindt.

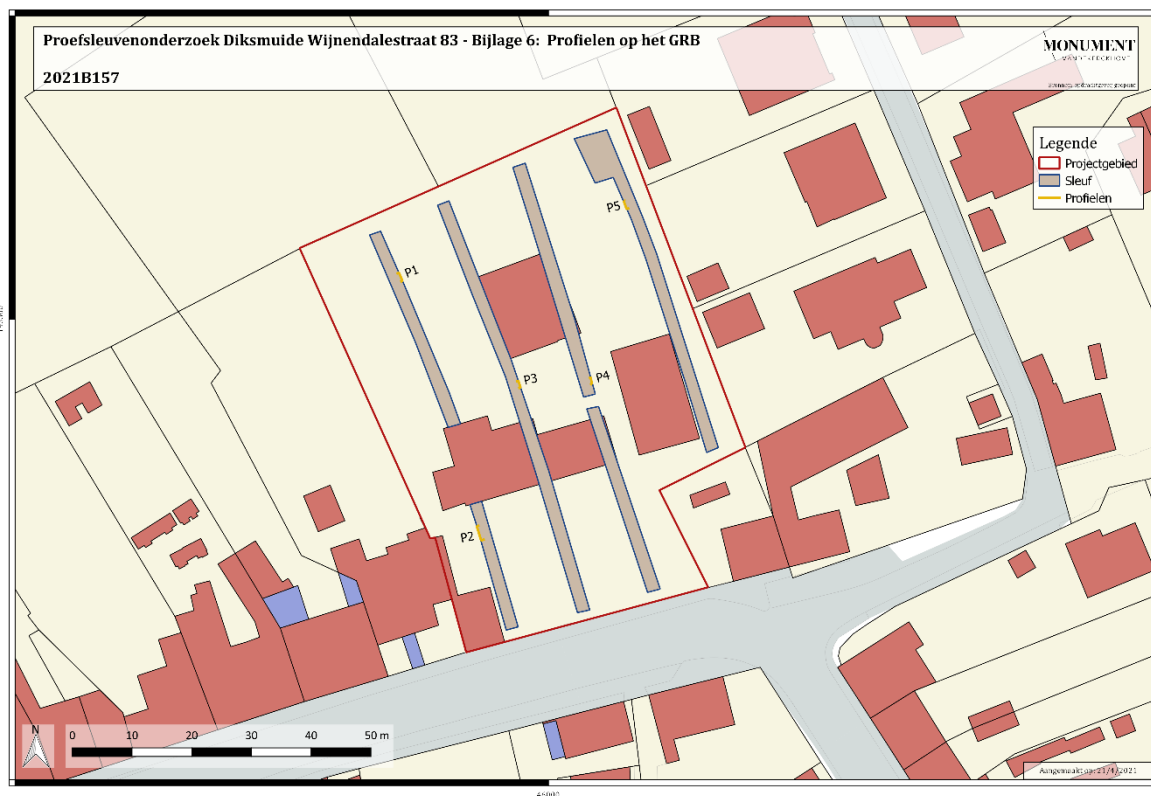
Op de bodemtypekaart staat vrijwel het gehele plangebied gekarteerd als bebouwde zone⁹. Enkel in de noordoostelijke hoek betreft het een Sch-bodem. Dit zijn matig tot droge lemige zandbodems met een verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont. Samen met ScG en ScP werden deze kaarteenheden gebruikt om Postpodzolgebieden aan te duiden. Allen hebben ze een uniforme homogene Ap horizont van minstens 30 cm dik en met een donkergrijze kleur. Daaronder komen veelal de resten voor van een verbrokkelde podzol die veelal overgaat in een sterk gevlekte verbrokkelde textuur B waarin roestverschijnselen voorkomen tussen 60 en 90 cm.

⁹ <http://www.geopunt.be/>

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden verspreid 5 profielen aangelegd en geregistreerd (Figuur 32). Uit deze profielen kan geconcludeerd worden dat de bodemopbouw over het hele terrein zeer gelijkaardig is.

Zoals te zien is op Figuur 33 bestaat de stratigrafische bodemopbouw uit een A(p) - C sequentie. De ploeglaag (Ap) bestaat uit een vrij homogene donker zwartig/bruinig grijze, humeuze laag. Deze horizont wordt gekenmerkt door wortels en is plaatselijk sterk gebioturbeerd met een gemiddelde dikte van 1 m. Eronder volgt meteen de moederbodem (C-horizont) welke wordt gekenmerkt door licht oranje geel zand met ijzerconcreties.

Op plaatsen waar het terrein verstoord was door de bebouwing en de verharding zoals te zien is in profiel 4 ter hoogte van sleuf 3 (Figuur 34), bestaat de stratigrafie eerder uit een A(an) - A - C sequentie. De bouwvoor A(an) is een licht puinhoudende antropogene horizont.

Figuur 32: Locatie van de verschillende profielen over het onderzoeksterrein.

Figuur 33: Profiel 1 in sleuf 1.

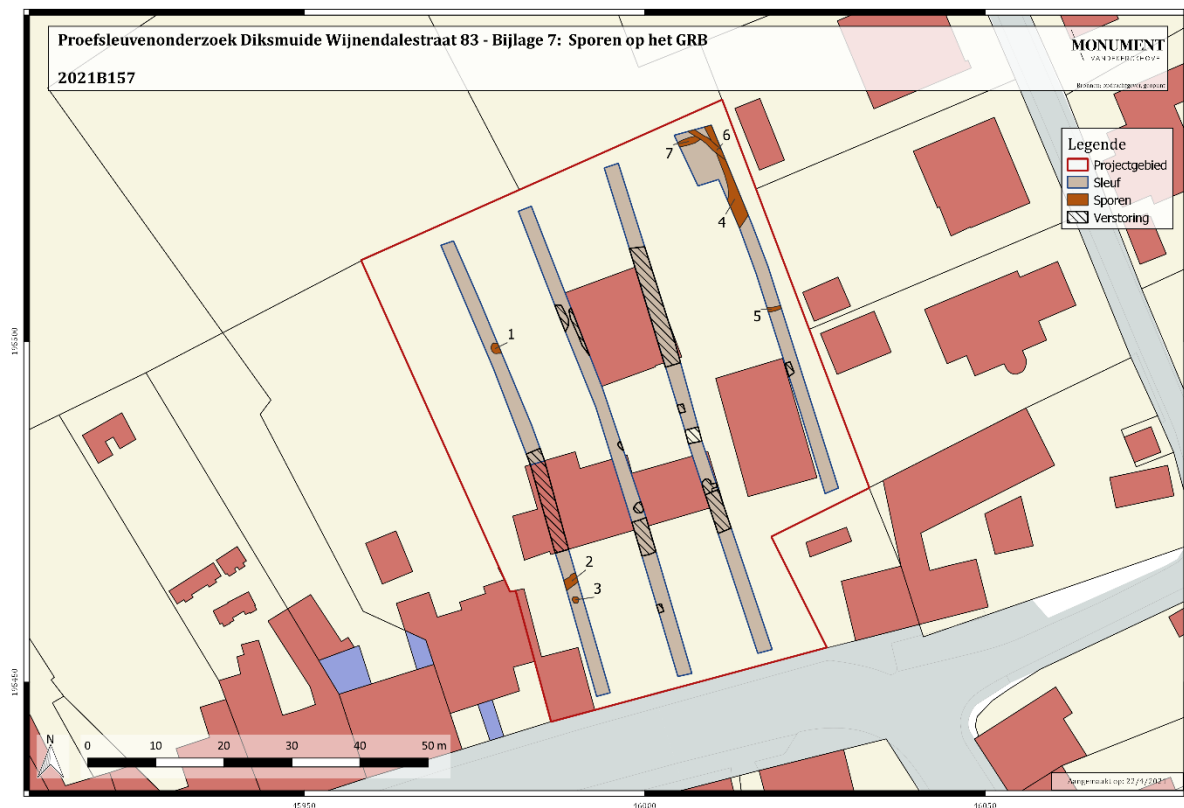

Figuur 34: Profiel 4 in sleuf 3.

2.2. Assessment sporen

Binnen het terrein konden op het archeologische vlak enkele verstoorde zones met puinmateriaal worden opgemeten. Deze zones komen grotendeels overeen met de voormalig bebouwde zones.

In totaal konden 7 sporen opgemeten worden tijdens het veldonderzoek, waaronder 2 kuilen, 1 gracht en 4 greppels. Hiervan bevatte twee sporen vondstmateriaal dat grofweg gedateerd kon worden in de middeleeuwen. Twee archeologische sporen werden vanwege hun vorm en vulling gesitueerd in de Nieuwe - Nieuwste tijd. De resterende sporen konden omwille van het gebrek aan vondstmateriaal niet gedateerd worden. Hieronder worden de aangetroffen sporen en structuren besproken welke te volgen zijn op onderstaande kaart (Figuur 35).

Figuur 35: Projectie van het sporenplan op het kadasterplan.

2.2.1. Middeleeuwen

In het noorden van sleuf 4 werd een gracht en twee greppels opgemeten (**S4**, **S6** en **S7**; Figuur 36 en Figuur 37). Gracht **S4** heeft een noordoost - zuidwest oriëntatie en kon gevolgd worden over een afstand van 15 m. De breedte van de gracht was ongeveer 4 m in het vlak en maakte een bocht naar het westen. De vulling bestond voornamelijk uit heterogeen licht grijsbruin zand. Deze gracht werd doorsneden door greppel **S6** met een noordwest - zuidoost oriëntatie. De greppel kon over een afstand van 6 m gevolgd worden en had een breedte van ca. 90 cm in het vlak. De vulling bestond voornamelijk uit heterogeen donker grijsbruin zand.

Greppel **S7** heeft een oostwest oriëntatie en een breedte van 0,80 m tot 1 m in het vlak. De vulling bestaat uit homogeen donker zwartig grijs zand. Vermoedelijk deden deze greppels dienst als perceelsgrenzen. Op basis van het gerecupereerde vondstmateriaal uit S4 en S6 worden deze sporen grofweg in de middeleeuwen gesitueerd (cfr. Infra). Uit greppel S7 werd geen aardewerk gerecupereerd maar aangezien deze doorsneden wordt door greppel S6 en ze een gelijkaardige vulling hebben, kan vermoedelijk een datering rond dezelfde periode naar voren geschoven worden.

Figuur 36: Greppel S4 en S6, gefotografeerd vanuit het zuiden.

Figuur 37: Greppel S4, S6 en S7 in sleuf 4.

2.2.2. Nieuwe - Nieuwste tijd

Spoor 1 werd geregistreerd ter hoogte van sleuf 1 (Figuur 38). Omwille van de vulling en de vrij grillige vorm van het spoor wordt deze gedateerd in de Nieuwe - Nieuwste Tijd. Verder in sleuf 1 werd ook **spoor 3** aangetroffen dat zich in het vlak aftekende als een rond spoor met een diameter van ca. 80 cm (Figuur 39). De vulling was heterogeen en bestond uit licht grijsbruin zand met baksteenbrokjes. In coupe is te zien dat het spoor vrij sterk afgelijnd is. Hoewel geen diagnostisch materiaal werd aangetroffen, kan de scherpe aflijning en de aanwezigheid van (sub)recent baksteenpuin een datering in de Nieuwe - Nieuwste tijd naar voren geschoven worden.

Figuur 38: Spoor 1 in sleuf 1.

Figuur 39: Spoor 3 vlakfoto (links) en coupefoto (rechts).

2.2.3. Ongedateerd

Aangezien er geen vondstmateriaal gevonden werd, is een rechtstreekse datering van de overige sporen niet voorhanden. In totaal werden er nog twee ongedateerde sporen aangetroffen. In sleuf 1 tekende zich een donkergrijze greppel af van ongeveer 1,40 m breed (**S2**, Figuur 40). Verder werd in sleuf 4 een donkergrijze greppel van ca. 0,50 m breed aangetroffen (**S5**, Figuur 41). Op basis van type vulling en kleur kunnen deze sporen met grote waarschijnlijkheid ook in de middeleeuwen geplaatst worden.

Figuur 40: Spoor 2 in sleuf 1.

Figuur 41: Spoor 5 in sleuf 4.

2.3. Assessment vondsten

Het aangetroffen archeologisch vondstmateriaal beperkt zich tot twee materiaalcategorieën, namelijk metaal en aardewerk. In deze laatste categorie dient een onderscheid gemaakt te worden tussen grijs gedraaid aardewerk en rood aardewerk. Gezien de beperkte hoeveelheid diagnostisch materiaal kan slechts een ruime datering in de middeleeuwen naar voren geschoven worden. Hieronder wordt een opsomming gegeven van het aangetroffen aardewerk per archeologisch spoor.

Uit greppel **S4** werd een wandscherf grijs gedraaid aardewerk gerecupeerd dat grofweg werd gedateerd in de middeleeuwen (Figuur 42). Verder werd uit greppel **S6** een wandscherf rood aardewerk teruggevonden dat kon grofweg gedateerd kan worden in de middeleeuwen (Figuur 43).

Figuur 42: Aangetroffen wandscherf grijs gedraaid aardewerk uit de vulling van S4.

Figuur 43: Aangetroffen wandscherf rood aardewerk uit de vulling van S6.

Bij de aanleg van sleuf 1 werd een WOI bom aangetroffen in de ploeglaag (Figuur 44). Deze werd later veilig verwijderd door DOVO.

Figuur 44: Foto van de aangetroffen Engelse bom in sleuf 1.

2.4. Assessment stalen

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

2.5. Assessment conservatie

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

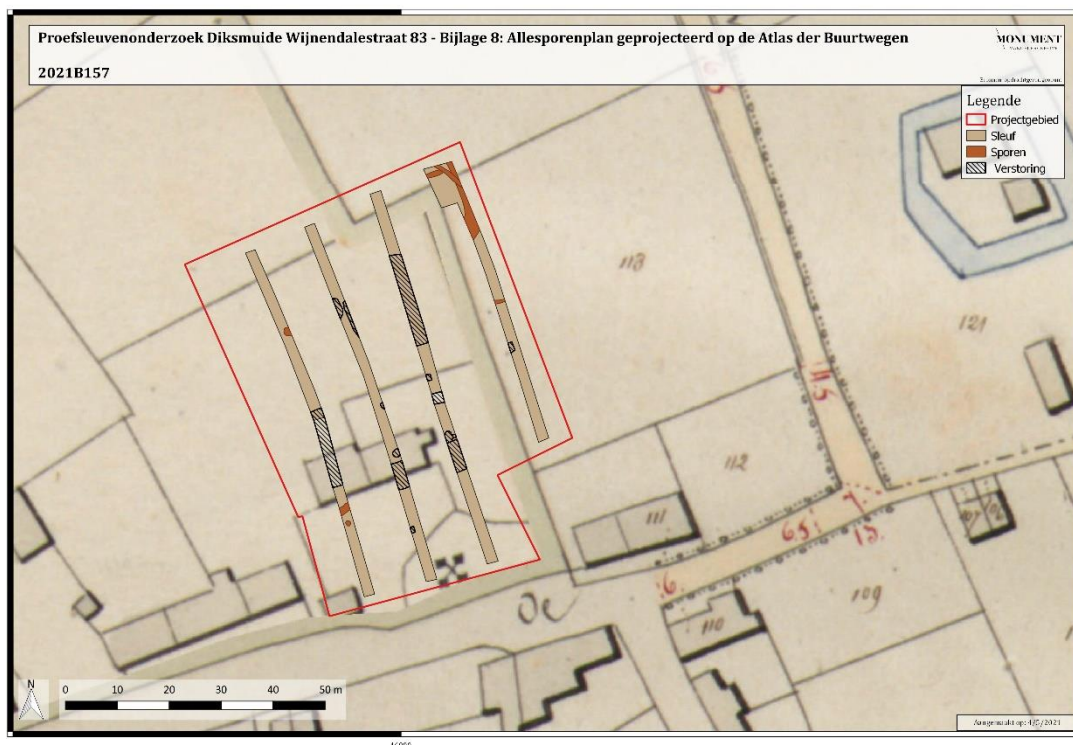
3. Datering en interpretatie

Binnen het onderzoeksterrein werd een droge tot vochtige zandbodem aangetroffen. De bodemopbouw bestond uit een A(p) - C sequentie. De ploeglaag (Ap) bestaat uit een vrij homogene donker zwartig/bruinig grijze, humeuze laag. Deze horizont wordt gekenmerkt door wortels en is plaatselijk sterk gebioturbeerd met een gemiddelde dikte van 1 m. Eronder volgt meteen de moederbodem (C-horizont) welke wordt gekenmerkt door licht oranje geel zand met ijzerconcreties. Plaatselijk, voornamelijk onder de bebouwing, werd een A(an) - A - C sequentie aangetroffen waarbij de bouwvoor A(an) bestaat uit een licht puinhoudende antropogene laag. Het archeologisch niveau toont lichte steiging naar het zuiden (de straatkant) toe, waarbij het laagste punt zich in het noorden rond +7,224 m TAW ligt en het hoogste punt zich in het zuiden rond +7,580 m TAW bevindt.

3.1. Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd een beperkte hoeveelheid archeologische sporen aangetroffen met een sporencluster in de noordoostelijke hoek van het plangebied. Het gaat hierbij om twee (sub)recente kuilen, een gracht en verschillende greppels. De sporen waarbij aardewerk ingezameld werd konden grofweg gedateerd worden in de middeleeuwen. Op basis van de vulling, vorm van het spoor en de scherpe aflijning kunnen de twee aangetroffen kuilen vermoedelijk geplaatst worden in de Nieuwe - Nieuwste Tijd. De overige sporen waarin geen vondstmateriaal werd gevonden, zijn op basis van type vulling en kleur met grote waarschijnlijkheid ook in de middeleeuwen te plaatsen.

Een projectie van de sporen op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (Figuur 45) doet vermoeden dat de verstoringen binnen het terrein de neerslag van de (19de-eeuwse als 21ste-eeuwse) bebouwing op het terrein. De Popp-kaart (1842-1879) geeft een gelijkaardig beeld weer (Figuur 46). De middeleeuwse noordoostelijke sporen kunnen vermoedelijk geïnterpreteerd worden als deel van een perceelsgrens. Mogelijks was dit een voorloper van de noordoostelijke perceelsgrens die op de historische kaarten weergegeven is. Op basis van de archeologische sporen en de historische kaarten werd het projectgebied vermoedelijk pas in de middeleeuwen in cultuur gebracht als akkerland/weiland en werd het terrein pas vanaf de Nieuwste Tijd bewoond.

Figuur 45: Allesporenplan geprojecteerd op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840).

Figuur 46: Allesporenplan geprojecteerd op de Popp-kaart (1842-1879).

3.2. Confrontatie met resultaten bureaustudie

Het verwachtingspatroon dat naar voor kwam uit het bureauonderzoek bleek grotendeels correct te zijn. Buiten een gracht en greppels die gedateerd kunnen worden in de middeleeuwen en recente kuilen die een Nieuwe - Nieuwste Tijd datering doen vermoeden, werden er geen oudere archeologische sporen aangetroffen. Dit getuigt dat het onderzoeksgebied mogelijks pas in cultuur gebracht werd als akkerland en/of weiland in de middeleeuwen en pas vanaf de Nieuwste Tijd bewoond werd. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden echter geen sporen van de Plaatsemolen teruggevonden. Op basis van een vooroorlogse prentbriefkaart lijkt de opbouw van de molen bovengronds gebouwd te zijn op een talud waardoor de funderingen van de molen mogelijks boven het archeologische niveau zaten. Vermoedelijk werd het terrein na afbraak van de molen genivelleerd waardoor er geen sporen meer zichtbaar zijn.

3.3. Synthese

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd slecht een beperkte hoeveelheid archeologische sporen aangetroffen met een sporencluster in de noordoostelijke hoek van het plangebied. Het gaat hierbij om twee (sub)recente kuilen, een gracht en verschillende greppels. De sporen waarbij aardewerk ingezameld werd, konden grofweg gedateerd worden in de middeleeuwen. Op basis van de vulling, vorm van het spoor en de scherpe aflijning kunnen de twee aangetroffen kuilen vermoedelijk geplaatst worden in de Nieuwe - Nieuwste Tijd. De overige sporen zijn met een zeer grote waarschijnlijkheid in de middeleeuwen te dateren. Dit op basis van de vulling (samenstelling, kleur) en/of ruimtelijk verband.

Binnen het onderzoeksterrein werd een droge tot vochtige zandbodem aangetroffen. De bodemopbouw bestond uit een A(p) - C sequentie. De ploeglaag (Ap) bestaat uit een vrij homogene donker zwartig/bruinig grijze, humeuze laag. Deze horizont wordt gekenmerkt door wortels en is plaatselijk sterk gebioturbeerd met een gemiddelde dikte van 1 m. Eronder volgt meteen de moederbodem (C-horizont) welke wordt gekenmerkt door licht oranje geel zand met ijzerconcreties. Plaatselijk werd een A(an) - A - C sequentie aangetroffen waarbij de bouwvoor A(an) bestaat uit een licht puinhoudende antropogene laag.

Een projectie van de sporen op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (Figuur 45) doet vermoeden dat de verstoringen binnen het terrein de neerslag van de (19de-eeuwse als 21ste-eeuwse) bebouwing op het terrein. De Popp-kaart (1842-1879) geeft een gelijkaardig beeld weer (Figuur 46). De middeleeuwse noordoostelijke sporen kunnen vermoedelijk geïnterpreteerd worden als deel van een perceelsgrens. Mogelijks was dit een voorloper van de noordoostelijke perceelsgrens die op de historische kaarten weergegeven is. Op basis van de archeologische sporen en de historische kaarten werd het projectgebied vermoedelijk pas in de middeleeuwen in cultuur gebracht als akkerland/weiland en werd het terrein pas vanaf de Nieuwste Tijd bewoond.

3.4. Beantwoording onderzoeksvragen

- **Zijn er archeologische sporen aanwezig?**

Er werden 7 archeologische sporen aangetroffen, het gaat hier om twee recente kuilen, een gracht en vier greppels waarvan er twee met zekerheid in de middeleeuwen gedateerd konden worden.

- **Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?**

De bewaringstoestand van de sporen was over het algemeen goed.

- **Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?**

Mogelijks maken sporen S4, S6 en S7 deel uit van één en dezelfde percelingsstructuur.

- **Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?**

Op basis van de vulling, vorm van het spoor en de scherpe aflijning kunnen de twee aangetroffen kuilen vermoedelijk geplaatst worden in de Nieuwe - Nieuwste Tijd. Aan de hand van het vondstmateriaal worden twee sporen met zekerheid in de middeleeuwen geplaatst. De ongedateerde sporen behoren vermoedelijk tot dezelfde periode.

- **Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?**

Er werden geen sporen van artisanale activiteiten aangetroffen.

- **Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?**

Een projectie van de sporen op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (Figuur 45) doet vermoeden dat de verstoringen binnen het terrein de neerslag van de (19de-eeuwse als 21ste-eeuwse) bebouwing op het terrein. De Popp-kaart (1842-1879) geeft een gelijkaardig beeld weer (Figuur 46). De middeleeuwse noordoostelijke sporen kunnen vermoedelijk geïnterpreteerd worden als deel van een perceelsgrens. Mogelijks was dit een voorloper van de noordoostelijke perceelsgrens die op de historische kaarten weergegeven is. Op basis van de archeologische sporen en de historische kaarten werd het projectgebied vermoedelijk pas in de middeleeuwen in cultuur gebracht als akkerland/weiland en werd het terrein pas vanaf de Nieuwste Tijd bewoond.

- **Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?**

De archeologische sporen wijzen op een perceelsindeling uit de middeleeuwen, vermoedelijk werd het projectgebied pas vanaf de middeleeuwen in cultuur gebracht en was dit terrein in gebruik als akkerland/weiland. Echter werden er geen archeologische sporen gerelateerd aan een bewoningssite waargenomen. Wel is het duidelijk dat er vanaf de 19de eeuw bebouwing aanwezig was binnen het projectgebied, dit was ook op het terrein zichtbaar aan de hand van de verstoringen. Hier konden echter geen archeologische sporen of structuren aan gelinkt worden.

- **Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?**

De archeologische sporen wijzen op een perceelsindeling uit de middeleeuwen binnen het projectgebied. Het terrein was toen vermoedelijk in gebruik als akkerland/weiland. Er werden geen archeologische bewonings- of artisanale sporen uit deze of latere periodes aangetroffen. Er dienen dan ook geen maatregelen genomen te worden in functie van verder archeologisch onderzoek.

4. Potentieel op kennisvermeerdering

4.1. Aard van de potentiële kennis

De kennisvermeerdering na dit archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bestaat erin dat het terrein lang als akker-/weiland in gebruik was en vermoedelijk pas vanaf de Nieuwste Tijd bewoond werd.

4.2. Waardering

De prospectie met ingreep in de bodem leverde het bewijs dat de gronden vermoedelijk lang in gebruik waren als weiland/akkerland en pas vanaf de Nieuwste Tijd bewoond werden. Het potentieel tot kennisvermeerdering bij een vervolgonderzoek wordt als dermate laag ingeschat dat besloten wordt tot de vrijgave van het projectgebied voor de verdere werken.

4.3. Kader voor exploitatie voor potentieel op kennisvermeerdering

Verder onderzoek op het projectgebied wordt niet aanbevolen en zou niet leiden tot een vermeerdering van de kennis.

5. Samenvatting

Naar aanleiding van de geplande stedenbouwkundige handelingen te Diksmuide Wijnendalestraat 83 dringt zich na een grondige bureaustudie een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem op (landschappelijk booronderzoek en proefsleuvenonderzoek). De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ongeveer 3944,79 m². De initiatiefnemer voorziet de bouw van 12 loten op het plangebied met de bijhorende infrastructuur in de vorm van een wegenis en bufferzone.

Het landschappelijke booronderzoek werd uitgevoerd op 15 maart 2021 (**2020E138**)¹⁰. In totaal werden 6 boringen geplaatst. Gezien er geen begraven bodem en/of een intacte podzolbodem werd aangetroffen, was de kans op het aantreffen van een in situ bewaard gebleven steentijdsite erg laag. Bijgevolg kon worden overgegaan tot het proefsleuvenonderzoek (**2021B157**).

Op het terrein werden vier sleuven met een NO-ZW oriëntatie aangelegd. Er werd een beperkte hoeveelheid archeologische sporen aangetroffen met een sporencluster in de noordoostelijke hoek van het plangebied. Het gaat hierbij om twee (sub)recente kuilen, een gracht en vier greppels. De sporen waarbij aardewerk ingezameld werd, konden grofweg gedateerd worden in de middeleeuwen. Op basis van de vulling, vorm van het spoor en de scherpe aflijning kunnen de twee aangetroffen kuilen vermoedelijk geplaatst worden in de Nieuwe - Nieuwste Tijd. De overige sporen zijn met een zeer grote waarschijnlijkheid in de middeleeuwen te dateren. Dit op basis van de vulling (samenstelling, kleur) en/of ruimtelijk verband.

Binnen het onderzoeksterrein werd een droge tot vochtige zandbodem aangetroffen. De bodemopbouw bestond uit een A(p) - C sequentie. De ploeglaag (Ap) bestaat uit een vrij homogene donker zwartig/bruinig grijze, humeuze laag. Deze horizont wordt gekenmerkt door wortels en is plaatselijk sterk gebioturbeerd met een gemiddelde dikte van 1 m. Eronder volgt meteen de moederbodem (C-horizont) welke wordt gekenmerkt door licht oranje geel zand met ijzerconcreties. Plaatselijk werd een A(an) - A - C sequentie aangetroffen waarbij de bouwvoor A(an) bestaat uit een licht puinhoudende antropogene laag. Het archeologisch niveau toont lichte steiging naar het zuiden (de straatkant) toe, waarbij het laagste punt zich in het noorden rond +7,224 m TAW ligt en het hoogste punt zich in het zuiden rond +7,580 m TAW bevindt.

De archeologische sporen wijzen op een perceelsindeling uit de middeleeuwen, vermoedelijk werd het projectgebied pas vanaf de middeleeuwen in cultuur gebracht en was dit in gebruik als akkerland/weiland. Er werden geen archeologische sporen gerelateerd aan een bewonings site waargenomen. Wel is het duidelijk dat er vanaf de 19de eeuw bebouwing aanwezig was

¹⁰ LEGRAND P., LEEMANS S., 2021.

binnen het projectgebied, dit was ook op het terrein zichtbaar aan de hand van de aanwezige verstoringen. Hier konden echter geen archeologische sporen of structuren aan gelinkt worden.

Het potentieel tot kennisvermeerdering bij een vervolgonderzoek wordt als dermate laag ingeschat, dat besloten wordt tot de vrijgave van het projectgebied voor de verdere werken.

6. BIBLIOGRAFIE

6.1. Uitgegeven bronnen

DEVALCKENEER L., 2020a. Archeologienota Diksmuide Wijnendalestraat 83 (prov. West-Vlaanderen). Verslag van resultaten bureauonderzoek. Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.

DEVALCKENEER L., 2020b. Archeologienota Diksmuide Wijnendalestraat 83 (prov. West-Vlaanderen). Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem. Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.

LEGRAND P., LEEMANS S. 2021. Nota Diksmuide Wijnendalestraat 83 (prov. West-Vlaanderen). Verslag van resultaten landschappelijk booronderzoek. Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.

6.2. Internetbronnen

www.inventaris.onroerendergoed.be

www.cai.onroerendergoed.be

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.ngi.be

<https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/14338>

7. BIJLAGEN

- Bijlage 1: Projectgebied op een recente luchtfoto
- Bijlage 2: Projectgebied op het GRB
- Bijlage 3: Sleuvenplan op het GRB
- Bijlage 4: Topografische kaart
- Bijlage 5: Hoogtes op het GRB
- Bijlage 6: Profielen op het GRB
- Bijlage 7: Allesporenplan
- Bijlage 8: Allesporenplan geprojecteerd op de Atlas der buurtwegen
- Bijlage 9: Allesporenplan geprojecteerd op de Popp-kaart
- Bijlage 10: Sporenlijst
- Bijlage 11: Inventarislijst
- Bijlage 12: Fotolijst

Meer informatie is tevens beschikbaar via het digitale registratiesysteem:

<http://www.monarcheo.be/web/monument/archeologie/public/home/home?globals=%7B%22ProjectId%22%3A%22e299ab89-a3ef-4a0d-9a14-acfe009ca30f%22%7D>